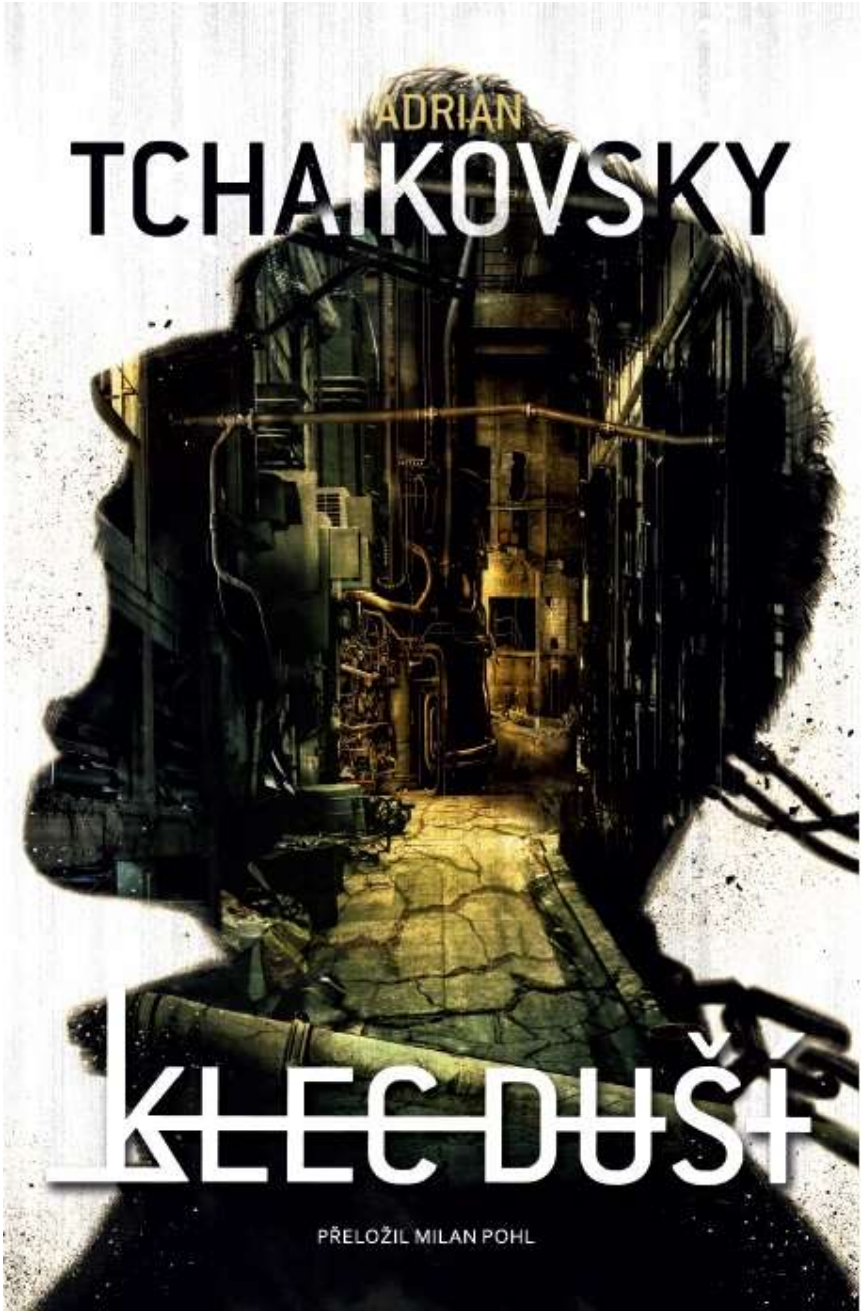
ADRIAN
TCHAIKOVSKY
KLEC DUŠÍ
PŘELOŽIL MILAN POHL

PLANETA

Adrian Tchaikovsky

KLEC DUŠÍ

Cage of Souls
Copyright © Adrian Tchaikovsky, 2019
Czech edition © Martin Královec - Planeta9, 2020
Translation © Milan Pohl, 2020

ISBN 978-80-88321-32-3 (tištěná kniha)
ISBN 978-80-88321-35-4 (ePDF)
ISBN 978-80-88321-34-7 (ePUB)
ISBN 978-80-88321-33-0 (mobi)

Vyšlo také v tištěné verzi.

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ČÁST PRVNÍ V NÍŽ PŘIPLOUVÁM NA OSTROV

Kapitola 1

Partie šachu

Kde začít?

Nikoli běsnícím davem s krví za nehty, jenž řve a hází kamení.

Ani bílou pouští s tvory, kteří v rozvalinách šíří smrt.

Natož jeskyněmi Podsvětí; šíleným géniem, skrývajícím se před sluncem a stávajícím se předmětem svého vlastního experimentu. Ne.

Ani celami v doku, kde se mačká všemožná lidská špína seškrábnutá z ulic. Zloději, vrahové, dlužníci a já. Ještě ne.

Klidně můžu začít projížďkou po řece. To zní docela vesele, že?

|||

Byla jedna loď, rachotina s kovovým trupem dlouhým asi patnáct metrů. Světlo světa spatřila v Shadraparu, stejně jako já, ale teď nás vezla po řece na východ do hladových, nezmapovaných džunglí. Tlukot jejího motoru dělal všem na palubě neustálou společnost. Snili jsme v rytmu s tím umělým tepem.

Přenesu vás do okamžiku v čase, kdy ten neúnavný motor přece jen vypověděl službu a utichl.

Několik členů posádky i pasažérů vyšlo na palubu podívat se, co a jak. Cestující spatřili slunce poprvé od chvíle, kdy vypluli. Ozbrojená posádka utvořila půlkruh kolem kapitána. Nepřátelské pohledy upírala na pasažéry, sedm otrhaných, páchnoucích exemplářů nejrůznějšího stáří, malý vzorek těch, kteří seděli v řetězech v podpalubí. Samí trestanci poslaní do vyhnanství, z něhož není návratu, včetně vašeho milého vypravěče.

Objevily se polehčující okolnosti.

Loď se mírně nakláněla, jak ji proud zvolna unášel k břehu za námi, a řeka – když jsem ji poprvé zahlédl – byla širší, než jsem čekal. Celá hnědá, ztmavlá bahnem, řídkým rostlinstvem a stínem džungle.

Tuhle ohromnou živou věc, jejímiž útrobami jsme se plavili, jsem nikdy předtím neviděl. Ta představa odjakživa číhala na okrajích mé mysli: divoké východní mokřiny zahnívající v horku svého vlastního rozkladu. Džungle, to je lačný, bujný život. Vodu od souše neoddělovala žádná ostrá linie: mezi kmeny stromů s kořeny podobnými roztaženým prstům se pořád leskla řeka. Listy byly veliké, svěšené svou vlastní vahou, a všude to páchlo hnilobou a smrtí. Ze všeho nejvíc mě ohromila tma, která tam vládla. Pod zatuchlou klenbou panovalo neustálé příšeří. Děsilo mě to. Měl jsem pocit, že celá džungle je jediný živý tvor a že mě sleduje. Nelítostné slunce pražilo z oblohy jako oko, kterým se na mě soustředila pozornost pralesa. Nevanul sebeslabší vítr a vzduch byl tak vlhký, že se mi oblečení přilepilo ke kůži, sotva jsem vylezl na palubu.

A všude plno zvířat.

V mé shadraparské domovině není pro zvířata místo. Jsme civilizovaní. Život rovná se lidstvo; zvířata patří do knih. Džung-le kypěla takovým ruchem, až z toho šla hrůza. Na větvích nad vodou se hrbili ptáci s hadovitými krky a mrzutě sledovali loď. Vzduch vysloveně hučel hmyzem, a jen co jsem vystrčil nos z podpalubí, schytal jsem několik štípanců. Sami pachatelé se pak stávali kořistí větších členovců, kteří se míhali nad vodní hladinou. Někteří byli velcí jako moje dlaň. Pohled mi utkvěl na ještěrovi dlouhém jako člověk, vyhřívajícím se v dusivém žáru, s hlavou ozdobenou křiklavě červeným hřebenem. Život se dal tušit i tam, kde nebylo nic k vidění: tady zvuk, tamhle pohyb. Prales se hemžil neviditelnými lidojedy.

„V čem je problém?“ zeptal se jediný z přítomných, který nebyl ani trestancem, ani členem posádky.

„Do šroubu se nám zamotal nějakej plevel,“ odpověděl kapitán. Byl to robustní chlap, od pohledu surovec. Každý, kdo si vydělává na živobytí v tomhle zapařeném, smrdutém pekle, musí být napůl blázen.

„Aha,“ řekl tazatel, na okamžik se zahloubal a pokračoval: „A co to znamená?“

„To znamená, že tahle partička všiváků musí slízt do vody a uvolnit ho.“

Měl jsem lepší vzdělání než ti dva a dobře jsem věděl, jaký šroub myslí. Při představě, že mě spustí do té jedovaté řeky, se mi dělalo zle. Na souši máte alespoň šanci, vždycky vás něco varuje, že se k vám žene bestie. Ve vodě je to jiné. Náhlé škubnutí, zčeření hladiny, a nebožák je rázem ten tam. S něčím z toho, co údajně žije tady na východě, jsem byl obeznámen. Na Akademii jsem horko těžko přelouskal tucet svazků Trethowanova bestiáře. Sám Trethowan se nevrátil ze své třinácté expedice.

Onen pasažér – jediný netrestanec – o krok popošel a prohlédl si nás, jako by se probíral osobním majetkem nějakého žebráka. „Hraje někdo z vás šachy, ničemové?“ zeptal se a nakrčil nos. Když zahlédl kapitánovo povytažené obočí, dodal: „Heleďte, já vím, že tohle je vaše *práce*, ale já se na vaší lodi hrozně *nudím* a mám s sebou šachy.“ Obrátil se zpátky k nám a tvářil se dost skepticky.

Já šachy hraju.

Vybavuju si, jak váhavě zvedám ruku. Už tenkrát jsem si uvědomoval, že vyčnívat mezi ostatními vězni není zrovna nejrozumnější. Na jeho tázavý pohled jsem přiznal, že ano, skutečně umím hrát šachy. I taková drobnost vám může zachránit život.

„Fajn. Tenhle s nima nepůjde,“ řekl sebejistě pasažér. „Bude to můj katamita.“

Stáhlo se mi hrdlo. Okamžik nato jsem pochopil, že nemá ponětí, co to slovo znamená. Nevěděl to ani kapitán, ale pasažér to vyslovil s takovou autoritou, že bylo nemyslitelné mu odporovat.

Dva členové posádky na zádi připravovali kladkostroj s vratkou plošinou, která se dala spustit k hladině, aby mohli vybraní muži odsekat chaluhy, do nichž se zapletl náš lodní šroub.

„Na plošinu s nima!“ zavelel chraplavě kapitán. Spolu se mnou a s pasažérem sledoval, jak posádka popohání skupinku otrhanců, mých někdejších druhů, na dřevěnou desku. Jeden z lodníků jim hodil pytel a já zahlédl jejich bezvýrazné tváře, když ho otevřeli. Byly v něm velké nože se zubatým ostřím.

Kapitán to očividně nedělal poprvé. „Tak poslouchejte, vy šmejdi,“ zahřímal. Poslední slovo pronesl, jako by se jednalo o správný odborný výraz pro vězně pověřené odsekáváním vodních rostlin. „Spustíme vás dolů a vy nás vyprostíte. Odsekáte všechno, co se zašmodrchalo do strojů pod vodou. Pak vás vytáhneme nahoru, a než vás pustíme zpátky na loď, hezky nám ty hračky odevzdáte.“

Vězňové na něj zírali přimhouřenýma očima, zřejmě si lámali hlavu, jaký je v tom háček. Nikdo z nich nebyl dost sečtělý, aby si uvědomoval, jak daleko jsme od domova.

„Je to jasný?“ zařval kapitán. Zdálo se, že mumlání, kterého se mu dostalo, ho uspokojilo. Vězňům dělaly bezpochyby starosti především samostříly v rukou tří lodníků. Čtvrtý měl dokonce mušketu s křesadlovým zámkem. Zbraně nosili tak, aby je všichni viděli; byli to samí pragmatici a nikdo jim neplatil za to, aby kohokoli z nás přivezli zpátky. Přesto jsem nepochyboval o tom, že se alespoň jeden chlap z pracovní čety pokusí uplachnout na břeh. Věděl jsem, že co do bezmoci a beznaděje na tom nejsem o nic lépe než oni, ale cítil jsem obludnou, provinilou vděčnost, že nemusím s nimi. Tehdy jsem ještě nebyl připravený na soužití s vodou a džunglí.

„Tak jo, šachisto. Klidně mi pověz svý jméno,“ řekl pasažér. „Já jsem Peter Drachmar.“ Jako kdybych o něm mohl někdy předtím slyšet. Jak je v podobných nerovných vztazích obvyklé, propast mezi námi si uvědomoval mnohem méně než já. Tam, kam máme namířeno, se to ovšem změní.

„Stefan Advani,“ odvětil jsem zcela popravdě. Představte si muže s aristokratickými rysy, z dobré rodiny: dlouhá tvář, rovné tmavé vlasy a olivově hnědá kůže. Vysoké čelo: znamení inteligence, nikoli pouze – jak vždy prohlašoval Helman – řídnoucích vlasů. Nos se pyšní vznešeným tvarem: leckomu, včetně svého majitele, však připadá poněkud dlouhý. Svým genům vděčím za věčně hladkou tvář a na sobě mám volné, špatně padnoucí, špinavě šedé oblečení, které příliš nelichotí mojí postavě. To jsem já, váš vypravěč, jenž dumá nad osudem, jemuž těsně unikl, což je něco, na čem jsem si téměř vybudoval živnost.

Na Petera Drachmara, postávajícího tamhle na palubě, je docela jiný pohled. Jeho vlasy mají barvu vlhkého písku a tvář mu brázdí vrásky od smíchu – dokonce i tehdy, když se nesměje. Je ramenatější než já a jeho oděv pochází od mnohem lepšího krejčího. Vzhledem ke svému budoucímu zaměstnání má štěstí, že preferuje černé košile. Hořčicově žluté kalhoty doplňuje krátký, vínově rudý pláštík, který byl předloni módním hitem. Lemuje ho zlatá obruba, ale ta už poněkud vybledla. Jestliže vám připadá, že popis Peterovy osoby je zevrubnější, mějte na paměti, že od té chvíle jsem na zrcadlo narazil jen zřídka.

Tento muž, Peter Drachmar, můj dobrodinec, který v mé budoucnosti zaujme tak prominentní roli, stál mezi mnou a tou pekelnou řekou a já zoufale toužil připoutat se k němu ještě pevněji. Bohužel mě nenapadlo nic lepšího než položit mu hnidopišskou otázku: „Jen pro informaci… co je podle vás katamita?“ Má slova přerušovalo vrzání kladkostroje.

„Katamita je služebník, ne?“ odpověděl. „Něco jako sluha.“

Sdělil jsem mu, co to slovo znamená doopravdy. Zamyšleně povytáhl obočí.

„Aha. No, člověk se pořád učí, ne?“ Opřel se o zábradlí s výhledem na záď a já si stoupl vedle něj. Vyprošťovací práce probíhaly pomalu, plošina se na vodě houpala a nakláněla a chlapi se museli ponořit téměř po ramena, aby na chaluhy dosáhli. Stál jsem s holými chodidly na rozpálené kovové palubě, doslova jsem se pekl ve vlastní šťávě, a málem jsem jim to osvěžení záviděl.

Byli jsme samí muži, samí trestanci, ale kromě toho a kromě našeho uvěznění jsme měli jen máloco společného. Někteří byli zloději, jiní vrahové nebo sexuální násilníci. Nechyběli ani padělatelé, agitátoři, činovníci upadlí v nemilost a političtí nepřátelé shadraparské vlády. Určitě mezi nimi bylo pár nevinných. Z jednoho jako z druhého se stali nevolníci, a nedalo se tedy poznat, který z nich zabil svou ženu a který jen ukradl kus ovoce. Tehdy mi došlo (trvalo mi to hodně dlouho), že kromě místa, kde právě stojím, mě od těch pachtících se neřádů nic neodlišuje. Seberte mě z paluby, strčte mě do vody… a kdo by mě od nich rozeznal? Kdo by se o to vůbec pokoušel?

„Jestli chceš, můžeš za nima dolů,“ nadhodil Peter.

„Pardon?“

„Koukals za nima tak nešťastně, až mě napadlo, jestli ti nechybí pohyb. Chci tě mít u sebe jenom proto, že dělat strážnýho na Ostrově bude pekelná nuda a mně by se hodil šachovej protihráč.“

„Pro mě to tam bude ještě mnohem nudnější,“ řekl jsem bez rozmyslu.

„Vážně?“ na to Peter. „Páč mně připadáš jako hodně vzdělanej typ a já bych řekl, že tvůj život na Ostrově bude zajímavější, než by se ti líbilo.“ Pohledem mi připomněl, že zbytek svých dnů budu živořit na nucených pracích, zatímco on na mě bude dohlížet. Ze svých vlastních důvodů, stejně složitých a osobních, jako byly ty moje, se měl stát nejčerstvějším dozorcem Ostrova.

Kapitán přidupal k zábradlí, naklonil se k dělníkům a zařval: „Tak co bude? Jestli s tím vy šmejdi nebudete hotoví, než přirazíme ke břehu, tak vás všechny nechám postřílet a vytáhnu z podpalubí dalších pár zmetků. Myslíte, že někoho zajímá, kolik vás dovezu? Maršál by mi ještě poděkoval, že vás nemá na krku!“

Dole na plošině zavládlo mrzuté ticho. Pak jeden z lodníků poslal do vody hned u plošiny šíp z kuše, což někoho z dělníků přimělo houknout, že už to skoro mají.

„Bylo sakra načase, vy líný šmejdi!“ zakřičel na ně kapitán. „Sám bych to holýma rukama zvládnul rychlejc.“

A tehdy se to stalo – právě ve chvíli, kdy se ho ten či onen dělník bezpochyby chystal pozvat, ať se k nim připojí. Z vody u plošiny se něco prudce zvedlo.

Vypadalo to jako had se špičatou hlavou, kterou téměř beze zbytku tvořila ústa plná zakřivených zubů. Zdálo se, že ta šedozelená, jakoby mrtvá bestie vůbec nemá oči. Zahlédl jsem zčeření, které ukazovalo, kde ve vodě se vznáší její veliké želvovité tělo.

Dělníci stačili jenom něco zablábolit strachy, načež na ně hlava zaútočila jako rybářský oštěp. Nějakým zázrakem se jí nepodařilo čapnout žádného z nich, jeden z dělníků však vykřikl a se zkrvavenou paží zavrávoral vzad. Po tlamě nestvůry přelétl šíp z kuše jako jeden z těch všudypřítomných komárů a pak krátkým, suchým štěknutím promluvila mušketa. Mušketýr střílel do vody vedle těla nestvůry a zřejmě něco zasáhl, poněvadž hlava se hned nato vztyčila proti nám. Opravdu to byl jen zubatý chřtán na krku. Netuším, jak ta obluda hledala kořist. Trethowan se o ní ve svém bestiáři zapomněl zmínit.

Zezadu z hlavy jí najednou trčel šíp z kuše a příšera usoudila, že její vyhlídky nejsou příznivé. Celá se ihned ponořila, takže dělníky ohodila voda, a vmžiku zmizela. Při útoku nevydala ani hlásku. A zatímco kušiníci a mušketýr nabíjeli zbraně, kapitán křikl: „Jeden z těch šmejdů zdrhá!“

O životě na Ostrově jsem neměl žádné iluze, ale uprchnout tou příšernou vodou bych se nepokusil za nic na světě. Myslím, že bych se raději nechal bez okolků zastřelit než zkoušet to, co ten chlap. Musel vědět, že nabíjení kuší a mušket chvíli trvá, a byl dobrý plavec. Přesto nemohl doplavat ke břehu dřív, než budou lodníci opět připraveni k palbě.

Nakonec ani nemuseli vystřelit. Nevěděl jsem, jestli se ho zmocnila bezoká nestvůra, nebo nějaká jiná říční příšera, ale dopadlo to přesně tak, jak jsem si představoval. Muž náhle ve vodě strnul, zmateně se rozhlédl a vzápětí byl ten tam, na hladině po něm zbyla jenom šířící se kola.

Dělníci zvedali pohledy ke kapitánovi; čekali, že je nechá vytáhnout nahoru. „Opovažte se flákat,“ napomenul je kapitán. „Bejt váma, dodělal bych to dřív, než se ta fešanda vrátí.“

Odvrátil jsem zrak – ne snad soucitem s dělníky, ale sebelítostí. Dokud si Peter potřebuje krátit cestu šachovými partiemi, možná jsem v bezpečí, ale jen co doplujeme na Ostrov, jejich osud se stane i mým osudem.

Pět zbylých dělníků se nechalo bez námitek vytáhnout a zavřít zpátky do podpalubí a motor se s kašláním probral k životu. Během plavby se potom zasekl ještě dvakrát a pokaždé ho bylo třeba uvolnit stejným způsobem. Žádného dalšího vězně už nic nesežralo, ale toho, kterému příšera natrhla paži, zahubila tři dny nato jakási infekce. Všecko, všecičko v té džungli bylo nepřátelské vůči lidskému životu.

III

Po těchto událostech si tedy představte tytéž dva muže, jak sedí proti sobě u stolku a hrají šachy. Nedokázal jsem myslet na nic jiného než na to, že jestli se člověku naproti sobě zprotivím, rázem se ocitnu zpátky ve společnosti svých spoluvězňů.

Naši situaci nemohla zamaskovat sebevětší přetvářka. Vzduch kolem nás se neustále třásl tlumeným rachocením motoru a stěny tvořil holý zrezivělý kov poďobaný nýty. Loď se pohupovala v říčním proudu a všude to v ní smrdělo. Stárnoucí, špatně udržované říční čluny mají svůj vlastní typický pach: dosluhujícího kovu, nafty, potu a zaschlé moči za věky. Naše okénko s ocelovou obrubou, kulaté jako talíř, bylo tak zanesené špínou, že to vyšlo nastejno, jako bychom byli pod vodní hladinou. Peter pověsil nad stolek lucernu, abychom viděli na hru.

Peter Drachmar měl jednu vlastnost, která mě rozčilovala od prvního okamžiku, kdy jsme se poznali, a trvala po celou naši známost. Seděl jsem naproti němu a dobře jsem věděl, že mám lepší vzdělání a vychování, chápavost a rozhled než on. Peter ovšem disponoval pragmatickým selským rozumem, který mu dával výhodu jak při jednání s lidmi, tak při šachu. Levou zadní mě porazil pět nula.

„Takže táhneš takhle?“ zeptal se nevzrušeně.

„Jen jsem rovnal figurku.“

„Tak jsi to měl říct,“ na to vlídně Peter. „Takový jsou pravidla. Jinak se to počítá jako tah.“ Natáhl se a sebral mi figurku jedním ze svých vojáků. To byla samozřejmě druhá věc, která mě na něm dopalovala. Zatímco já jsem si prohlížel herní desku, rozpomínal se na šachové lekce a v duchu si procházel všechny možné kombinace pohybů, Peter při každé příležitosti švindloval a dělal, co mohl, aby vyhrál. To platilo jak v šachu, tak v životě. Přesto byl jedním z nejdobrosrdečnějších a nejžoviálnějších lidí, jaké jsem kdy potkal. Možná se v tom někde skrývá ponaučení.

Vyslal jsem kupředu jednoho ze svých nevolníků. Mí učitelé trvali na tom, že tajemství hry spočívá v těchto nenápadných malých figurkách, vlastně jen obyčejných dřevěných kostičkách. Nikdy mi to neobjasnili a mně připadalo, že všichni ti drobečci se jen pletou jeden druhému do cesty, zatímco mi je masakrují Peterovi vojáci. Myslím, že kámen úrazu byl v tom, že jsem uvažoval příliš daleko dopředu. Navíc nemám obličej stratéga. Protivníkovi ledacos prozradí především moje obočí.

Byla to odtažitá partie, jednak kvůli naší situaci, jednak kvůli tomu, že jsme se znali s bídou půl hodiny. Kromě neutěšeného prostředí jsme měli od samého začátku společný jen souboj vůlí nad šachovnicí. Zatímco Peter dumal nad dalším tahem, voda pohodila naším plavidlem a celá místnost se naklonila. Oba jsme se chytili stolku, který naštěstí někdo přibil k podlaze. Jeden z mých šlechticů – nejvyšších figurek – sklouzl ze svého pole a odkutálel se.

„Ten je vyřazenej,“ prohlásil Peter.

„Pardon?“

„Když spadne figurka z šachovnice, tak se považuje za vyřazenou,“ vysvětlil mi.

„To je pro mě novinka.“ Nic takového mi při lekcích neřekli.

„Představuje to náhodnou smrt kvůli chorobě,“ sdělil mi Peter s nápodobou mého tónu. „Anebo, jelikož to byl šlechtic, kvůli příbuzenský plemenitbě.“

Nemyslete si, že jsem zbabělec, ale Peter byl mohutnější než já a já jsem ho neznal. Později jsem pochopil, že před ním smím projevit vlastní názor a že si mě za to bude vážit. Tehdy jsem to nechal být. Stejně už jsem skoro prohrál, takže na tom nesešlo. Peter během tří tahů zlikvidoval moje zbývající šlechtice a pak se spokojeně opřel.

„Hraješ dobře,“ prohodil a odněkud z košile vytáhl placatku. Byla z mědi a měla na sobě reliéf ženské postavy.

„Prohrál jsem šestkrát po sobě,“ namítl jsem.

„Takový hráče mám nejradši,“ řekl bodře. „Kdybys tak něco vsadil, byl bych bohatej.“

„To bych musel mít něco, co by se dalo vsadit," podotkl jsem.

„No, to samý platí i pro mě," ujistil mě. Prohlédl jsem si jeho oblečení a zapřemítal jsem, jak to myslí, ale on to nijak nerozvedl. Trvalo dlouho, než Peter Drachmar nechal svou minulost vykouknout zpod pokličky.

„Dáme si další hru," navrhl a dodal: „Tentokrát jsi mi to málem nandal." Byla to tak nehorázná lež, že nezněla věrohodně ani z jeho úst.

Zamyslel jsem se nad svými možnostmi a začal figurky rozmísťovat do výchozího postavení. „Nenašel by se tam lok i pro mě?" zeptal jsem se. Dusivá místnost mi dodala odvahy. Žár motoru se mísil s žárem zvenčí a vzduch byl kvůli němu hustý a lepkavý.

Peter, velkorysý po svém vítězství, mi bez rozmýšlení podal placatku. Měl v ní dost nekvalitní Dívčí polibek, ale žíznivému člověku to bohatě stačilo. Pořádně jsem si lokl a pak jsem mu placatku vrátil. Peter mezitím dokončil přípravu herního plánu. Protože jsem posledně prohrál, opět jsem začínal, a tak jsem jedním z nevolníků odsouzených k záhubě vytáhl kupředu.

Tentokrát jsem vzdal veškerou snahu o vítězství a prostě jsem se pokoušel hru co nejdéle protahovat. Díky tomu jsem se o Peteru Drachmarovi dozvěděl něco užitečného: snadno se znudil, a pak začal riskovat. Dodneška si myslím, že kdybychom tu hru bývali dohráli, byl bych zvítězil. Asi po třiceti kolech té únavné partie se však tón motoru nepatrně proměnil. Peter si toho všiml dřív než já a prudce vzhlédl s prstem na nevolníkovi.

„Táhnete tedy takto?" naléhal jsem, poněvadž jsem byl čím dál smělejší. Vzápětí jsem pochopil, co se děje; uvědomil jsem si, že motor se zase zadrhl. Okamžitě se mě zmocnil děs. Určitě jsem ho omrzel. Bezpochyby mě vrátí do podpalubí – nebo zařadí do nové pracovní čety, kterou už shromažďovali na palubě. Pokud jste v takové situaci nikdy nebyli, nemůžete vědět, jaké to je, visí-li váš život na vlásku pouhých rozmarů někoho jiného.

„Kapitán to zvládne i bez nás," mávl rukou nad skutečností, že nás voda opět unáší k nepřátelskému břehu. Když se obracel zpátky ke mně, loktem jakoby nic převrhl šachovnici a všechna má usilovná práce přišla vniveč. „Novou hru?" nabídl zvesela.

|||

Když se motor zadrhl a utichl potřetí, já a Peter jsme vyšli opět na palubu. Obloha mezitím potemněla a mužové na plošině pracovali rychleji, s blížící se nocí už vůbec nechtěli být poblíž vodní hladiny. Zatímco jsme je pozorovali, můj pohled přitáhlo cosi na kraji řeky. Byl to jakýsi příbytek nebo něco na ten způsob. Malá klenutá stavba z proutí, sedící přímo ve vodě, do níž se možná vstupovalo jenom zezdola. Z řeky vyčnívaly i další pruty a tyče; teď už vím, že to byly pasti na ryby. Tehdy jsem na ně mohl jenom zírat. Peter si jich také všiml, svraštil čelo a já poznal, že ani on nemá ponětí, o co se jedná.

„Říká se jim bláňata," sdělil nám záhy kapitán.

„Komu se říká bláňata?" ptal se Peter.

„Těm, co to postavili," vysvětloval kapitán. „Žijou tady."

„V týhle džungli žijou lidi?" divil se Peter.

„Nejsou to lidi." V kapitánově hlase zaznívalo cosi, z čeho bylo zřejmé, že nejde jen o předsudek vůči jakési lidské rase. V tom okamžiku jsem zahlédl, jak se mezi stromy něco pohybuje, něco napůl schovaného, pozorujícího loď. Hýbalo se to tak nějak lidsky, ale člověk to nebyl. Náhle jsem zatoužil zmizet z horní paluby a Peter měl zřejmě podobný názor. Už tenkrát pro mě hrůza nebyla nic nového, ale chápal jsem, že tohle místo mě přezkouší k nevydržení, a vůbec jsem si nemyslel, že bych to mohl přežít. V džunglích přece dochází k tolika úmrtím…

Další tři partie s Peterem jsem také prohrál. Mojí náladě to neprospělo. Spal jsem v nákladovém prostoru, vmáčknutý do podpaží jiného odsouzence, a když jsem se probudil, byli jsme na místě.

KAPITOLA 2

Neblahý příbytek

Ráno nás všechny vytáhli na palubu, abychom si to místo prohlédli, poněvadž šlo o nezbytnou součást lámání našeho ducha. Toto byl náš nový domov i náš masový hrob.

Pro občany Shadraparu byl Ostrov pouhou představou. Zavírali se tam kriminálníci a většina lidí byla toho názoru, že je to tak dobře. I já jsem si to myslel, dokud jsem nezačal zastávat názory, které se nelíbily státu. Podrobnosti však běžné obyvatelstvo neznalo. Vědělo se, že Ostrov je kdesi daleko v džunglích na východě; že odtamtud nikdy nikdo neuprchl, a neobtěžoval tak zákona dbalé občany; že Ostrov zabíjí vězně stejnou rychlostí, jakou je přijímá, a proto se nikdy nezaplní… Tyto skutečnosti většině lidí stačily. Dokud jsem neupadl v nemilost, nikdy jsem nespekuloval, jak by takové místo mohlo fungovat. Nepřemýšlel jsem o tom, ani když jsem se skrýval v plesnivém Podsvětí, kde mi společnost dělali žebráci a netvoři. Na lodi – potom co mě konečně chytili – už jsem si říkal, jak to tam asi vypadá, jenže jsem se té otázce vyhýbal tak dlouho, že mě má představivost nechala na holičkách. Na pravdu bych nikdy nekápl.

Džungle teď připomínala spíš bažinu, všude kolem nás se rozprostírala voda, lesknoucí se mokřina zahlcená rákosím a sukovitými stromy. Vzduch se hemžil mouchami. Loď se pozvolna pohybovala patrně jediným průplavem dost hlubokým na to, aby se do něj vešla, a před námi se voda rozšiřovala do jezera. Zpola ho tvořilo bahno a z mělčin tu a tam vyrážely prapodivné rostliny jako ruce tonoucích lidí. A ve středu toho jezera se nacházel Ostrov.

Při pohledu na Ostrov jsme ho ihned považovali za jeho jmenovce. Měli jsme za to, že uprostřed jezera je kopec a onen kopec je zastavěn budovou. Ostrov měl zhruba čtvercový tvar, horní dvě podlaží se postupně zmenšovala, zatímco spodní tři měla shodné rozměry. Celá budova byla vyrobena ze dřeva a bambusu, jako by šlo o jedinou zamřížovanou celu. Ve vyšších patrech bylo několik úseků neprůhledných zdí, aby měla ostraha trochu soukromí. Spodní patra sestávala z vyztužených latí, bambusových tyčí a ohromné pavučiny provazů, která to všechno držela pohromadě. Kdybyste nakoukli do správné mezery, prohlédli byste Ostrov skrz naskrz. Vaše oko by putovalo tuctem mřížových stěn, kolem stovek mrzutých vězňů ke smrdutým močálům na druhé straně. Když loď připlula blíž, zahlédli jsme několik chovanců, tmavých postav za mřížemi. Díky nim jsme získali pojem o měřítku. Jezero bylo větší, než jsme si mysleli, a o Ostrovu to platilo dvojnásob. Byl větší než jakýkoli hrad a počet vězňů musel přesahovat tisícovku. Zmizíme v té mase bez práv a zákona a víckrát se z ní nevynoříme. Naše tváře se ztratí v bezmocném davu.

Jsem na sebe pyšný, že poslední skličující vlastnost Ostrova jsem rozeznal jako jeden z prvních. Uvědomil jsem si, že to jméno nosí neprávem. Když loď přisupěla blíž a pronikla na širou vodní hladinu, začala se pohupovat na vlnách, které cloumaly jezerem. Díky zalesněnému břehu jsem viděl, jak stoupáme a zase klesáme, a zahlédl jsem, že stoupá a klesá i Ostrov. Chvilku trvalo, než jsem dokázal skutečný pohyb oddělit od zrakového klamu způsobeného naším vlastním pohybem, ale pak jsem získal jistotu. Jakkoli to vypadalo nemožně, Ostrov plaval. Buď se velká část Ostrova nacházela pod vodou a jezero bylo mnohem hlubší, než jsem odhadoval, nebo… Myslím, že pravdu jsem pochopil ještě dřív, než jsme k němu přirazili a zaslechli tlumené, nezřetelné rachocení strojů z nejbližšího rohu. Jakési soustavné úsilí udržovalo celou konstrukci na hladině a já už tehdy tušil, jak to asi utváří životy těch na palubě. Vlastně to vůbec nebyl ostrov, nýbrž ta nejzrádnější loď.

Někteří z mých spoluvězňů kleli, další sprostě nadávali, ale většina na to jenom zírala. Všem nám bylo jasné, že od téhle chvíle nebudeme mít žádné soukromí, žádnou důstojnost, žádné útočiště před mouchami ani před sebou navzájem. Nákladový prostor vězeňské lodi nám bude připadat jako hotový palác. Vyplulo nás asi pětadvacet. Teď byl jeden z nás po smrti a další měl zranění, které ho brzy zabije. Do konce roku nás nezbude ani dvanáct. Ostrov je živá věc, ještě horší než džungle, a požírá lidskost. Peče lidi ve svých pecích, ždímá je ve svých strojích, tráví jejich těla v bažinách a rozemílá jejich kosti na prach.

S lodníky to ani nehnulo. Jejich pozornost se soustředila na vězně, nikoli na věznici. Tohle všechno bylo součástí jejich povinností vůči zaměstnavatelům. Čerstvým přírůstkům je třeba dovolit, aby si místo určení prohlédli zvenčí. Byla to pro nás jednoduchá, a přitom důrazná lekce. Za netečnými tvářemi a namířenými zbraněmi posádky jsem zahlédl Petera. Samozřejmě stál stranou od nás. Podle oblečení a držení těla mohl být téměř majitelem lodi, já ale spatřil jeho výraz. Netvářil se vůbec nadšeně. Sice nepůjde pod zámek, ale vězněm tohoto Bohem zapomenutého místa bude úplně stejně jako my.

Ostrov obeplouvala nějaká loďka, malý člun s širokým trupem bez vesel či plachty, slyšet však nebyl ani motor. Zprvu jsem předpokládal, že jeho hukot přehlušilo mrzuté vrčení našeho vlastního motoru, ale když se člun přiblížil, zahlédl jsem, že u jeho boků a zádě se do vody noří jakási zahnutá ramena. Kolem těchto přístrojů se neustále vznášela jemná vodní tříšť a z jezera každou chvíli vyskočila ryba a plavala od nich pryč. Probudilo to ve mně neurčitou vzpomínku na věci kdysi známé a dávno zapomenuté, ale potom už mou pozornost přitáhli ti, kteří ve člunu seděli. I s kormidelníkem byli tři. Všichni v černém: blůzách s absurdně vysokými límci, které se jim vzadu zvedaly skoro až k uším; kalhotách s obuškem a nožem na opasku; botách a rukavicích z lesklé gumy či plastu. Vlasy měli oholené na kratičkého ježka. Muž na přídi měl navíc čelenku, která značila, že jde o vůdce. Pod ní byl téměř holohlavý, oproti druhým dvěma neměl ani to strniště. Jeho oči byly úzké, tvář se vzpírala veškerému výrazu. Za celou dobu, co jsem maršála znal – nebyl to totiž nikdo jiný než on –, jsem nikdy neviděl, že by mu do tváře pronikl skutečný náznak jeho myšlenek.

„Kolik?“ Maršálův ostrý, tenký hlas se dobře hodil k jeho štěrbinovitým ústům. Kapitán mu oznámil, kolik nás je, ale o mrtvém muži, kterého uchvátila říční příšera, se ani slovem nezmínil. Možná se o něm nezmínil nikdo a Ostrov se nedozvěděl, že mu byl jeden život odepřen. Jsem si jistý, že maršálovi by na tom nesešlo. Svým postojem k vězňům se od počátku netajil.

Naše loď sto metrů před Ostrovem zastavila motor a zbytek vzdálenosti překonala setrvačností. Když se přiblížila na několik metrů, pár chlapů v šedivých trestaneckých mundúrech hodilo lodníkům lana a ti je uvázali. Sledovali jsme, jak nás naši druhové

na Ostrově pobolívajícíma rukama přitahují ke břehu, dokud se tupá příď nedotkla štěpících se trámů. Byl tam jakýsi dok, dřevěná plošina s bambusovým zábradlím, odkud nás podezíravě sledovala další hrstka dozorců v černém. Jeden z nich byl vyzbrojen jakousi palnou zbraní, kterou jsem nepoznával.

„Padejte z lodi, vy kůže líný!“ zařval na nás maršál a kapitán se k němu přidal: „Slyšeli jste, šmejdi! Pohyb!“ Když nás lodníci popohnali obušky, začali jsme v neochotném, zdráhavém houfu vystupovat na břeh.

Loď sice byla uvázaná, ale mezi ní a Ostrovem pořád ještě zela mezera, jejíž šířka se kvůli vlnám neustále měnila. Museli jsme ji přeskočit, a kdybychom upadli, spolkla by nás voda. Přesně to se málem stalo mně, ale muž za mnou mě chytil za rameno, takže se mi ji podařilo dlouhým krokem překonat. Ta prostá, mlčenlivá laskavost mě překvapila. Na své spoluvězně jsem dosud pohlížel s děsem dobře vychovaného akademika. Když jsem se začlenil do rostoucího hloučku kriminálníků na plácku, najednou jsem se na ně díval novýma očima. Už pro mě nebyli jen zlovolnou masou v šedém, nýbrž jednotlivými lidmi, stejně nervózními a vyděšenými jako já sám. Dobře jsem si prohlédl muže, který mi pomohl, tmavého a nenápadného až na rudofialovou čáru, která se mu táhla od ucha až téměř ke špičce brady. Připadalo mi, že by to mohlo být mateřské znaménko, ale později jsem se dozvěděl, že mu ji tam při šarvátce vypálilo energetické ostří. Jestli měl štěstí, že přežil, byla vzhledem k jeho současnému postavení zajímavá filozofická otázka.

„Stefan,“ představil jsem se mu.

„Shon,“ odpověděl. Oči upíral na stráže a já poznal, že je podobně jako Peter mužem činu. Ani na chvíli však nenapnul svaly natolik, abych si myslel, že se o něco pokusí. Kam by taky šel? Pokud se nechtěl vrhnout do vody nebo na nepřátelskou loď, byl tady jen jeden východ – tmavý úzký průchod vedoucí do hloubi Ostrova. Brzy tam půjdeme i bez boje. Nebylo třeba snažit se to ještě uspíšit.

Zahlédl jsem, jak Peter elegantním krůčkem vystoupil z lodi a zůstal stát opodál, na samém okraji vody. Jeden ze strážných k němu došel a zkontroloval jeho doklady. Vězni, kteří prve uvazovali loď, se teď vraceli s těžkými pytli a podávali je lodníkům na palubu.

„Co se tady vyrábí? Co se dá vyvážet z věznice?“ zašeptal jsem, ale Shon mě umlčel mávnutím ruky, na níž mu chyběla většina malíčku.

Za stromy stoupalo ranní slunce jako napuchlá rudá houba. Mlha, která halila džungli, měla barvu krve. Slyšel jsem, že slunce pomalu umírá, otéká jakousi chorobou a postupně vysouší zem v neživou poušť, jakou najdete na západ od města. Když jsem v té džungli obrátil zrak k obloze, poprvé v životě jsem na vlastní oči spatřil, že je to pravda. Na tom nemocemi zamořeném místě vypadalo nezdravě i samo nebe.

Nějakou dobu nás pod tím nemilosrdným sluncem nechali čekat. Pár vězňů si sedlo, ale v tu chvíli se přihnaly stráže s tuhými černými obušky a tloukly je, dokud se zase nevyhrabali na nohy. Začínalo se mi dělat mdlo, jak se na mně podepisoval rostoucí dopolední žár. Znovu jsem zalétl pohledem k Peterovi a spatřil jsem, že nehybně čeká, vestoje stejně jako my. Neměl žádná zavazadla, nic než to z módy vyšlé oblečení, ve kterém tam stál.

Za mnou se ozvalo žuchnutí, a když jsem se otočil, zjistil jsem, že jeden z mých spoluvězňů omdlel. Na spánku měl pohmožděninu, kterou tam zanechal někdo z lodníků nebo dozorců. Čekal jsem, že do něj budou kopat, dokud ho neprobudí nebo mu nepřivodí otřes mozku, ale bachaři si ho nevšímali. Museli dávat pozor na jiné věci. Maršál mezitím vystoupil ze svého člunu a blížil se k nám. Později jsem se dozvěděl, že nové přírůstky vítá pokaždé osobně: nadvláda pro něho byla svrchovaným a dosažitelným snem, což se projevovalo i takto přehnanými způsoby.

„Seřaďte se!“ zařval, sotva se objevil. Otupěle jsme na něj zírali, ale pak mezi nás vpadli dozorci. Stačilo pár ran, a už jsme se poslušně postavili do dvou nerovných řad čelem k němu. Nebyl to vysoký muž, ten maršál: o pár centimetrů menší než já, a to nejsem žádný valibuk. Stál před námi jako výcvikový důstojník, s jedním dozorcem po každém boku.

„Já jsem maršál,“ oznámil. „Mám to tady na povel. Jsem guvernérova pravá ruka. Tohle je Ostrov. Strávíte tu zbytek svých životů,“ konstatoval chladně. „Aby zbytek vašich životů měl aspoň nějaký trvání, musíte pochopit Jediný Pravidlo.“ Úplně jsem v tom slyšel velká písmena.

„Jediný Pravidlo je následující,“ pokračoval neúprosně. „Budete nás ve všem poslouchat. Když vám řekneme, ať makáte, tak budete makat. Když vám řekneme, ať spíte, tak budete spát. Když vám řekneme, ať nastavíte prdel, tak se necháte vomrdat. Bude to tak, a ne jinak.“

Na dlouhou chvíli se odmlčel, upřeně se na nás zadíval, hledal potížisty. Když po mně přejel pohledem, zamrazilo mě. V těch očích byla vražda. Nedovedl jsem si představit, že by nějaký chovanec Ostrova mohl kdy vypadat tak surově a krvežíznivě jako v tu chvíli maršál. To jsem ovšem ještě neznal Gakiho, možná jediného muže na světě, který maršála co do krvelačnosti překonal.

„Ukážu vám, proč se tu to pravidlo dodržuje,“ navázal maršál. „Je to dobrej důvod, a přesvědčivej.“ Natáhl dlaň k jednomu ze svých podřízených a ten mu podal asi metr dlouhou tyč s horní polovinou opláštěnou kovem a spodní polovinou ovinutou několika vrstvami kůže. Chlapi nalevo i napravo ode mě instinktivně ztuhli, ale maršál by musel udělat hezkých pár kroků vpřed, než by vůbec mohl někoho uhodit. Všiml jsem si, že Shonův postoj se změnil: už tam nepostával, jako by se smiřoval se svým údělem, naopak teď vypadal jako napnutý drát. Hrstka vězňů, která prve pomáhala s nakládáním lodi, dokonale znehybněla. Věděli, k čemu se schyluje.

Maršál na nás upíral ten svůj lhostejný pohled a pak lenivě namířil kopí před sebe. Zdálo se mi, že jsem v koutku jeho úst zahlédl sotva patrný pohyb. Ozvalo se prásknutí, ale možná to bylo jen světlo, tak prudké a náhlé, že nám to připadalo jako zvuk. Chlapa na opačné straně od Shona to odhodilo dozadu na chlapy v druhé řadě, a sotva před ním uhnuli, byla z něj bezvládná mrtvola na podlaze. Tvář i hruď mu pokrývaly černé spáleniny. Po útoku vzduch mezi námi a maršálem syčel a vřel. To bylo už podruhé, co mě slepá náhoda přehlédla, když se rozdávala smrt.

„Nevím, co byl zač, a je mi to fuk,“ prohlásil maršál. S mužovou smrtí se v jeho tvrdém hlase nic nezměnilo. „Tohle byl názornej příklad. Pro mě a mý lidi jste míň než nic a bez váhání zabijeme kohokoli z vás. Jestli chcete zůstat naživu, tak dělejte všechno, co můžete, abyste nás nenaštvali, a možná ani to nebude stačit. Nemáte žádný práva. Jste jenom obtížnej hmyz a loď

vás sem každej měsíc vozí víc a víc. Mohl bych vás všechny pozabíjet hned teď, a pořád bych měl dělníků víc než dost.“ Na okamžik ztichl a mně připadalo, jestli neuvažuje o tom, že to vážně udělá.

„Zavedou vás do vašich nových domovů. Až vás vyvolají jménem, přihlaste se. Jestli po skončení prezence někdo zbyde, dopadne jako tamhleten exemplární příklad na podlaze, takže pokud to chce mít někdo rychle za sebou, už ví, jak na to. Se svýma kolegama v cele možná budete, a možná nebudete vycházet. Třeba mi usnadněj práci a oddělaj vás sami. Udělá mi to radost, protože pak budu mít důvod je zabít. Stačí mi sebemenší záminka. Pamatujte na to.“

Obrátil se k nám zády, dočista nás pustil z hlavy a vykročil k Peterovi, který to všechno sledoval stejně bezvýrazně jako sám maršál. Jeden z dozorců začal vyvolávat naše jména.

„Jof Chodan!“

Mohutný vousatý chlap se k němu přišoural a nechal se odvést. Víckrát jsem ho neviděl.

„Chmaták Kelroy!“ Jména očividně nebyla nijak seřazena. Soupiska nejspíš vznikala postupně, muž po muži, jak jsme přibývali na loď. Při tom pomyšlení jsem se ohlédl k doku. Viděl jsem, jak jeden z lodníků odvazuje provazy a skáče zpátky na palubu. Bidly se odráželi od Ostrova, dokud se příď neobrátila zhruba směrem, odkud jsme připluli. Pak se znovu rozkašlal motor, jeho bafání podtrhlo úmorný seznam jmen a vězeňská loď zahájila dlouhou cestu zpátky domů.

„Paulus Forestar!“ zvolal dozorce. Nikdo se nepřihlásil. Asi jeden z těch dvou, kteří už byli po smrti. Viděl jsem, jak Peter pokyvuje a zdraví maršála, který si ho zasmušile prohlížel. Padlo mezi nimi několik slov a pak maršál praštil Petera do břicha, až jsme všichni zaslechli ránu a Peterovo překvapené heknutí. Zlomil se v pase a padl na kolena, když vtom ho maršál přetáhl ze strany po hlavě a povalil ho na zem. Peter k němu zvedl rozlícený, šokovaný pohled. Maršál mu vštěpoval podobnou lekci jako nám. Nestrpí sebemenší neposlušnost.

„Shon Roseblade!“ křikl dozorce. Shon vykročil vpřed a letmo pohlédl na mrtvolu. Kratičký pohled se slabým úsměvem věnoval i mně. Ruka, která vás zachrání před pádem, a pár laskavých slov. Šachy. Jak křehké jsou základní kameny našich nejdůležitějších přátelství? S Helmanem Cartierem, jedním ze svých nejbližších přátel ve městě, jsem se seznámil jen díky tomu, že mi někdo dlužil peníze. Teď mám chatrné pouto s jedním dozorcem a jedním spoluvězněm. Na místě, jako je Ostrov, bere člověk zavděk každým přítelem.

„Julio!“

Petera odváděl dozorce, který se k němu snad choval ohleduplněji, než se jeho kolegové chovali k nám. V duchu jsem mu popřál hodně štěstí a taky jsem se modlil, aby co nejdřív zatoužil po jedné či dvou partiích šachu.

„Stefan Advani!“

V zadumání nad Peterovým osudem jsem málem přeslechl své vlastní jméno. Než jsem vykročil z řady, dozorce už se chystal přejít k dalšímu. Zadíval se na mě přimhouřenýma očima. „Advani?“ otázal se. Přikývl jsem. Mluvit na dozorce bylo nejspíš v téhle věznici hrdelním zločinem. Nehodlal jsem riskovat.

Někdo z ostatních strážných mě popadl za paži, až mi v ní přiškrtil krevní oběh, a vlekl mě k tmavému průchodu do nitra Ostrova. Byl zhruba dvakrát mohutnější než já a očividně ho bavilo smýkat menšími lidmi sem a tam. Ohlédl jsem se a spatřil, jak vězeňská loď manévruje z jezera zpátky do řeky vedoucí k Shadraparu, mému domovu, který nejspíš víckrát neuvidím.

Nedal jsem si žádný slib. Nikomu jsem nepřísahal pomstu. Neměl jsem vznešený osud, pouze nevyřízené účty a nepřítele, který byl dosud naživu. Z takových věcí je utkáno předivo světa.

Než bude po všem, Shadrapar přece jen ještě uvidím.

KAPITOLA 3

Hovory s šílencem

Chodby a chodníky Ostrova byly tmavé a ponuré. Když jsem jimi šel poprvé, žasl jsem, že v té změti černoty a sloupů prudkého světla vůbec někdo něco vidí. Hojnost lamp a tmavých zákoutí vedla k tomu, že se každému rychle přizpůsobily oči. Do týdne budu mít „ostrovní zrak“ podobně jako všichni ostatní. Tak dokonale nepřivykly moje oči proměnlivému světlu dokonce ani v Podsvětí.

Mohutný strážný po mém boku s orientací evidentně neměl problém. O něco dál v chodbě jsem zahlédl první lampu. Byla to bledá polokoule čehosi mlhavého, která jako by neosvětlovala nic jiného než mě a můj šedivý vězeňský mundúr. Strážný vedle mě byl téměř neviditelný, tedy až na těstovitou kůži na jeho obličeji. Došlo mi, že Ostrov musí mít svůj vlastní generátor, a udělalo to na mě dojem. Většina budov v Shadraparu už si elektřinu nevyrábí sama, za světlo a teplo vděčíme tomu, že pálíme naftu, dříví a smetí. Ostrov je opravdu maličká oáza technických výdobytků, byť mu věčně hrozí kolaps.

Sestupovali jsme po křivém dřevěném schodišti. Čtvrtý schod se před nějakou dobou prolomil a všechny pod bachařovou vahou nebezpečně vrzaly. „Musíme to nechat vopravit,“ zamumlal vazoun, jen co jsme po nich sešli. Měl jsem neodbytný dojem, že totéž říká pokaždé, když tudy prochází. Na okamžik se zastavil, zamžoural na lampu nad námi a pak k ní natáhl volnou paži. V jeho ruce jsem zahlédl rákosovou cigaretu, kterou si nejspíš sám ubalil. S jistou zručností, kterou bych u takového hromotluka nečekal, přiložil konec rákosu k lampě a počkal. Podle mých zkušeností je většina umělých světel studená, založená na čemsi, o čem se v knihách píše jako o „bioluminiscenci“. Světla na Ostrově byla jiná: než byste napočítali do dvaceti, konec rákosu se rozhořel a dozorce nasál dutým stéblem kouř.

Ocitli jsme se mezi trestanci. Jakmile si mé oči zvykly na šero, spatřil jsem, že za mřížemi po jedné i druhé straně jsou vězni. Tři z nich nás celou tu dobu mlčky sledovali. Jeden k nám byl obrácený zády. Jeden ležel na podlaze z bambusového mřížoví, podle všeho mrtvý. Bylo jich překvapivě málo.

Dozorce ještě jednou dlouze potáhl z rákosu a zase mě vlekl vpřed. Zdálo se, že kouř ho trochu zklidnil, poněvadž jeho stisk byl teď méně bolestivý. Po chvíli se na mě podíval a houkl: „Midds.“

„Promiňte?“ zašeptal jsem. Pořád jsem se s ním téměř neodvažoval mluvit.

„Jmenuju se Midds,“ sdělil mi.

S vykulenýma očima jsem přikývl.

„Jak že se jmenuješ? Ardvard nebo jak?“

„Advani,“ odpověděl jsem. Musel se ke mně naklonit, aby mě slyšel.

„Stefan Advani,“ dodal jsem, snad až příliš hlasitě.

„Nóbl jméno,“ poznamenal. „Vypadáš na akademika.“

Chvíli jsem na něj zíral a on pokrčil rameny, až mi to škublo rukou. „Máme tady všelijaký týpky. Nuzáky, kupce, akademiky, dokonce pár papalášů. Tři roky nazpátek jsme tu měli i jednoho radního. Za deset dní byl tuhej.“ Díval se na mě skoro dobrácky a zase potáhl z rákosu. „Určitě jseš posranej strachy, akademiku.“

Myslím, že můj výraz mu to potvrdil.

„Umíš zpívat? Vyprávět příběhy? Vtipy? Učil ses někdy tancovat?“

Otočil jsem se v jeho sevření, abych na něj viděl, a nevěřícně jsem se ho zeptal, jestli si přeje, abych mu zatančil.

„Jenom jsem tak přemejšlel. Pro všechny je lepší, když něco umíš. Lidi jsou pak spokojený,“ vysvětloval muž jménem Midds. Vlastně mi poprvé představoval ostrovní ekonomiku, do níž jsem byl náležitě zasvěcen později. V tu chvíli jsem měl takový strach, že jsem to ani nevnímal.

Došli jsme do chodby, která vypadala úplně stejně jako ta předchozí, ale Midds kývl a oznámil: „Tohle je teď můj rajon. Každejch deset dní se střídáme. Abysme si na někoho až moc nezvykli.“

Ve zdejších celách nebyli skoro žádní vězni, což ve mně vzbudilo obavu, jestli to není obzvlášť vražedná část Ostrova. Když jsem se na to zeptal, Midds se jen zasmál.

„Všichni teď makaj,“ odpověděl. „Maká každej, kdo může. Máš kliku. Dneska budeš mít volno.“

Midds došel k jedné cele – se kterou jsem se měl brzy důvěrně obeznámit – a odemkl dveře. Zámek byl velký a jednoduchý, klíč zrovna tak. Žádný jiný klíč jsem u něj neviděl a došlo mi, že všechny dveře v jeho rajonu mají stejný zámek. Skutečné zdi vězení tvořila nepřátelská džungle spolu s maršálovými brutálními pravidly.

„Tvůj novej bejvák,“ oznámil Midds. Nakoukl jsem dovnitř a spatřil místnost širokou i hlubokou něco málo přes tři metry. Nebyly tam kavalce ani žádná jiná výbava, tedy až na dřevěné vědro uprostřed podlahy, jehož účel byl zřejmý. Za všemi třemi stěnami, podlahou i stropem se nacházely další cely, oddělené pouze bambusovými mřížemi. Kdyby se nějaký vězeň s inkontinencí vysoko nad námi netrefil do kbelíku, hned bychom to poznali. A že se to opravdu stávalo.

U jedné stěny někdo nehybně ležel. Ode dveří jsem na něm rozeznával jedině to, že má na sobě týž jednotvárný šedivý úbor jako já.

„Co mu je?“ chtěl jsem vědět. Midds mi sdělil, že je nemocný a nemůže pracovat.

„Tak to se divím, že jste ho nezabili.“

Midds pokrčil širokými rameny. „Některý ostatní by ho možná zabili. Já si myslím, že je fakt nemocnej. Můj rajon, moje rozhodnutí. Když jsem byl malej kluk, vychovávaly mě Soucitný sestry. Znáš to, ne? Všechen život je jeden?“

„A co když vám maršál nařídí, abyste mě zabil?“ zeptal jsem se.

„Tak tě na místě odpravím,“ ujistil mě Midds. „Jak jsem říkal, tehdy jsem bejval kluk. Maršál je šílenej parchant, ale díky němu to tu funguje.“

V tu chvíli někdo houkl: „Hej, Middsáku! Že mu povím, jaks ho nazval!“ Nad našimi hlavami stál o patro výš další dozorce a díval se na nás.

„Jestli mu to práskneš, tak tvou prdel odkopnu až do Shadraparu!“ křikl bodře Midds. Chápal jsem, že se jenom tak špičkují, ale Midds byl rozhodně dost velký na to, by svou pohrůžku dokázal splnit. V tom břichatém, sádelnatém žoku byla spousta velkých kostí.

„Nejste tady kvůli…“ začal jsem, když se druhý strážný vzdálil, a zase jsem se rozpačitě odmlčel. Přemýšlel jsem, jak to zformulovat.

„Náboženským důvodům?“ dořekl za mě Midds. „Ále, kdepak. Zbouchnul jsem jednu holku. Dali mi na vybranou mezi tímhle a pouští. Co kdybys teď hezky zalez do cely? Jinak bych musel udělat něco, s čím by mý vychovatelky vážně nesouhlasily.“

Zdráhavě jsem vstoupil a on za mnou zavřel a zamkl dveře. „Před setměním se dává jídlo. Tou dobou se na celu vrátí tvoji spoluvězni.“

„Kdo jsou moji spoluvězni?“ zeptal jsem se.

Na okamžik zkroutil tvář, jak se úporně zamyslel. „Nemůžu si vzpomenout. Určitě ti to řeknou sami.“ A potom už rázoval chodbou pryč. Nejbližší lampa ho zalila ostrým světlem, takže vynikly všechny podrobnosti, a vzápětí byl ten tam.

Přistoupil jsem k nehybnému tělu svého současného spoluvězně. Ležel na boku, tváří k mřížové stěně, a když jsem se k němu přiblížil, zaslechl jsem jeho přerývaný dech. Sípal jako nejhorší případy v Podsvětí – jako ti, kteří tam dolů přišli zemřít. Byl starší, než jsem čekal, a docela drobný. Nahnul jsem se ke stěně, abych mu viděl do obličeje, a spatřil jsem vrásky a hranatou bradu. Jeho šedivé vlasy kdysi mívaly módní sestřih. Kupodivu mi připadalo, že ho odněkud znám. Byl nehybný jako kámen, a že žije, mi prozrazoval jen jeho slabý, chrčivý dech.

„Má horečku,“ ozval se něčí hlas. „Tady je tak běžná, že se jí říká ostrovní horečka. Umře na ni jeden z pěti. Tenhle má prostě smůlu.“

Pomalu jsem se otočil, poněvadž to znělo, jako by majitel hlasu stál hned za mým ramenem. Místo toho jsem zahlédl muže ve stínech mříží sousední cely. Když ten okamžik lovím z paměti, zdá se mi, že už tenkrát jsem na něm viděl cosi neobvyklého, všechno, co napáchal a ještě napáchá. Všichni ostatní, s nimiž jsem o tom mluvil, mi říkali, že na ně dělal podobný dojem. Měl jakousi auru, jež vám dávala nahlédnout do jeho ohavné, černé duše. Jmenoval se Gaki. Ačkoli jsem seděl za katrem s netvory, vrahy a šílenci, dokonce jsem měl tu čest i s Macathary z pouště, bez váhání vám povím, že Gaki byl ze všech nejhorší. Děsily se ho i takové části mojí osobnosti, o jakých jsem do té chvíle nevěděl.

„Chytil ji před čtvrt rokem, když sem přišel,“ pokračoval. „Pak to vypadalo, že se z toho dostane, ale práce je tady těžká a péče ještě horší. Vrátilo se mu to. A teď umře.“ Gaki mluvil tichým, suchým hlasem, slyšitelným vždy a všude, nehledě na to, jaký tam panoval hluk. Byl to příjemný hlas. Stydět by se za něj nemusel ani mistr Akademie.

„Kdo jsi?“ zeptal jsem se. Jakkoli jsem z něj cítil nebezpečí, byla mezi námi mříž.

„Říkají mi Gaki,“ odpověděl. „Jméno nic moc, ale mně stačí.“

„Taky jsi nemocný?“

Lehkovážně se zasmál. „Ne tak, jak myslíš.“

„Ale nezapřáhli tě do práce?“

„Rozhodl jsem se nepracovat,“ odvětil prostě. Chtěl jsem se ho zeptat na podrobnosti, jenže jsem nenacházel slova. Když Gaki uzavřel téma, nikdo se ho neodvážil znovu otevřít. Byl to ukázkový příklad poučky, že moc je nejsilnější tehdy, když se vlastně ani nepoužívá.

„Já se jmenuji Stefan Advani,“ představil jsem se, a jelikož následovalo trapné ticho, poněkud zbytečně jsem dodal: „Jsem tu nový.“ Gaki zdvořile přikývl.

„Mluvíš jako vzdělanec, Stefane Advani,“ povšiml si. „Vždy si rád pohovořím s někým inteligentním.“ Ta nevinná slova mi konečně poskytla konkrétní důvod, jemuž jsem mohl připsat své výhrady. Podobnou situaci už jsem zažil. Vzdělání je zvláštní věc. Může vás zachránit, když vás nezachrání nic jiného, ale taky vás může připoutat k jistým velice nežádoucím osobám. Gaki nebyl první lidskou zrůdou, která se mi pro zábavu šťourala v hlavě. Musím zdůraznit, že byl jak lidštější, tak zrůdnější než jiní.

Popošel do pruhu světla a já spatřil, že není vyšší než já, zato o něco mohutnější v ramenou. Do pasu byl nahý a jeho tělo, štíhlé a osvalené, patřilo fyzicky zdatnému muži. Měl ostře řezanou tvář se špičatou bradou a velice klidnýma očima. Ty oči se nikdy nerozvášnily, ani v žáru jeho nejhorších zvěrstev. Nestranně, objektivně pozorovaly jeho násilný život. Hlavu měl oholenou po vzoru dozorců – což bylo, mimochodem, hygienické opatření. Mými stálými společnicemi se měly brzy stát vši spolu s dalšími parazity. Vězňům samozřejmě nebylo dovoleno mít u sebe břitvy, ale Gakiho hlava byla přesto vždycky oholená nakrátko. Jestli mu vlasy nedorůstaly, nebo si je stříhal, když se nikdo nedíval, je mi dodnes záhadou.

„Ty asi neznáš Sandorovu *Lež ve státě*?“ zeptal se.

Shodou okolností jsem ji znal. Vlastně to nebyla žádná velká náhoda. Sandor patří k nejduchaplnějším moderním autorům a jeho pojednání o korupci v shadraparských politických orgánech je mistrovské dílo, ačkoli ho pravděpodobně stálo život. Každý student Akademie četl alespoň část a společenské vědy jsou moje parketa. Tak se tedy stalo, že jsem většinu dopoledne strávil tím, že jsem probíral literaturu a filozofii s usvědčeným vrahem. Netuším, jestli věděl, že mě to uklidní, nebo jestli se mnou diskutoval pouze pro své vlastní pobavení. V každém případě mi to ohromně prospělo. S ohledem na to, co provedl později, mě vůbec netěší, že jsem mu za něco zavázán, ale tenhle drobný vděk mu dlužím.

Nakonec nás vyrušil onen churavý muž, který se mezitím probudil. „Vodu…“ volal hlasem jako suché listí. Rozhlédl jsem se, ale Gaki už vrtěl hlavou.

„Jídlo a vodu nosí za úsvitu a za soumraku,“ poznamenal. „Když pracuješ, dostaneš něco i v poledne. Když ne, tak nic.“

„Ale on je nemocný. Potřebuje vodu, jídlo. Potřebuje pomoc,“ řekl jsem.

„Jde po dlouhé cestě vstříc smrti a nepotřebuje nic než malé postrčení,“ odříkal Gaki. Ta slova jsem znal, jen jsem si nevybavoval odkud.

„Vážně pro něj nemůžu nic udělat?“ zeptal jsem se.

„Vyprávěj mu příběh. Recituj báseň,“ navrhl Gaki. „Jestli chceš, můžeš mu nechat trochu svého jídla a vody, ale pak zeslábneš. A co si počneš, až dostaneš horečku?“

Přešel jsem k nemocnému a bezmocně jsem se na něj zadíval. Zvedal ke mně oči, ty se však nedokázaly zaostřit. „Vodu…“ zasípal zase, jenomže tu žádná nebyla. Jeho tvář, byť propadlá, si uchovávala vznešenou důstojnost a já věděl, že ho poznávám. Podobně jako Gakiho citát jsem si ho nedokázal nikam zařadit.

Zkoušel jsem na něj mluvit, jenže se zdálo, že mě neslyší, a odpovídal nesrozumitelným drmolením. Brzy poté upadl do čehosi, co připomínalo spánek, nyní však neležel klidně: škubal sebou, zajíkal se, občas něco vykřikl. Gaki se stáhl do zadního kouta své cely. Snažil jsem se s ním znovu zapříst rozhovor, ale už se mi to nedařilo. Silou vůle naši diskusi ukončil.

Doufal jsem, že se Shonu Rosebladeovi vede lépe než mně. Seděl jsem v tichosti asi hodinu, snažil jsem se na tom všem najít něco pozitivního, když vtom se znovu ozval Gaki. „Já jsem ho znal, víš?“ poznamenal.

„Tohohle člověka? Co je zač?“ zeptal jsem se. Myslel jsem, že mluví o muži v mé cele.

„Sandora,“ odvětil potichu Gaki. V jeho hlase nesoucím se z přítmí bylo cosi, co tam předtím nebylo. „Toho filozofa a spisovatele. Znal jsem ho.“

Sandor zemřel ještě předtím, než jsem nastoupil na Akademii, a já teď překypoval otázkami, které jsem chtěl Gakimu položit. Jaký byl ten velikán? Byl naživo stejně duchaplný jako ve svých spisech? Kdo byla ta milenka, pro kterou psal básně? Jak zemřel?

Gaki mi svým jedinečným způsobem předal význam, aniž ho vyslovil nahlas. „Tys ho zabil,“ vypadlo ze mě.

„Znal jsem ho,“ opakoval Gaki. V duchu jsem se ptal, jestli to byla nahodilá, nebo nájemná vražda, a přikláněl jsem se spíš k té druhé možnosti. Sandor si svou knihou nadělal spoustu nepřátel v nejvyšších patrech politiky.

Následovalo dlouhé ticho, během něhož jsem nemohl promluvit, poněvadž jsem věděl, že Gaki ještě neskončil. „Znal jsem ho,“ řekl nakonec, tentokrát pomaleji, s čímsi, co by se u někoho jiného dalo nazvat smutkem. Myslím, že to bylo to jediné, čeho kdy litoval. Vždycky kolovala spousta spekulací o knize, na níž Sandor pracoval, když zemřel. Slehla se po ní zem, nicméně čas od času se někde vynoří údajné úryvky a já jednou viděl v Podsvětí celou stránku. Někdy si představuji večery, které spolu Sandor a Gaki prožili: veliký autor hovoří o svém novém projektu a jeho budoucí vrah naslouchá. Možná právě Sandor posmrtně proměnil Gakiho z obyčejného vraha v netvora, kterého jsem měl tu pochybnou čest poznat.

Na Akademii nás učili, že život sestává z pravidelných, opakujících se vzorců a že určitá čísla mají pro určité lidi speciální význam. Mým požehnáním i prokletím bylo bezpochyby číslo čtyři. Po svém zatčení jsem čtyřikrát těsně unikl smrti (o dvou takových případech už jsem mluvil, ke dvěma se teprve dostanu). V Shadraparu jsme měli čtyřčlennou partu, která chtěla změnit způsob, jak přemýšlí svět. V Podsvětí jsem se v čase nouze spřáhl s dalšími třemi zoufalci podobného smýšlení. A nakonec tahle poslední čtveřice: kompletní osazenstvo naší cely na Ostrově. S nemocným mužem už jsem se seznámil. Druzí dva se objevili k večeru, když skončila šichta.

Chvíli před mými spolubydlícími se ukázal Midds. Sešel do svého rajonu a pozotvíral všechny dveře. Kdybych byl náhodou v pokušení vzít roha, na každém konci chodby stáli dozorci, navíc stejně nebylo kam utéct. Nezkoušel jsem to ani později, když jsem už věděl, že močál není tak zhoubný, jak jsem si zprvu myslel. Nezkoušel to skoro nikdo. Znamenalo by to vsadit vše na jedinou kartu. Maršál, který neváhal zabíjet, aby z někoho udělal odstrašující příklad, by s neúspěšným uprchlíkem neměl slitování.

Do cely zničehonic vešli dva muži: jeden velký, jeden malý. Ucouvl jsem před nimi a oba na mě upřeli pohled. Midds za jejich zády procházel chodbou a zase všechno zamykal.

Velký muž byl ve všech ohledech rozměrnější než já a holé paže měl samý sval. Čišel z něj ostrý chemický pach, v němž jsem se brzy naučil rozeznávat pach kádí. Rázoval ke mně, až se mě téměř dotýkal nosem, to by ovšem musel sklonit obličej a já zaklonit hlavu. Jeho tvář byla doslova hranatá, s plochými čelistmi stoupajícími kolmo vzhůru k neforemným spánkům. Oči se mu ztrácely kdesi v záhybech očních důlků.

„Nováček,“ prohlásil. Poznal jsem, že se schyluje k něčemu nepříjemnému, a pokusil se sebrat vnitřní energii, abych to nějak přestál.

„Za co jseš tady?“ chtěl vědět vazoun.

„Jmenuji se Stefan Advani a odsoudili mě za agitaci, podvratnou činnost a vyhýbání se spravedlnosti,“ odpověděl jsem okamžitě. Pod tlakem se u mě projevovaly dva vážné neduhy, dokud mě z nich Ostrov nevyléčil. Zaprvé byl můj hlas najednou vysoký, pisklavý a okázale upjatý. Zadruhé ze mě pravda vypadla dřív, než jsem stačil vymyslet rozumnou lež. Myslím, že kdybych mu býval řekl, že jsem vrah, pořádně by si rozmyslel, než by mě praštil. Místo toho mi jednu natáhl. Přišlo to tak rychle a profesionálně, že mi všechna ta vnitřní energie, kterou jsem shromažďoval, k ničemu nebyla. Jen jsem stačil pootočit hlavu, takže mi jeho pěst tvrdá jako kámen nenarazila do nosu, nýbrž do tváře. Na zlomek vteřiny se mi zatmělo před očima, a když jsem se probral, válel jsem se v bolestech na mřížové podlaze.

„Teď už víš, co a jak,“ řekl mi s jistým uspokojením. „Mám to tady pod palcem. Vopovaž se na to zapomenout.“

Zahlédl jsem Gakiho. Všechno s naprostým klidem sledoval; o mě se nestaral o nic víc než o mého churavého spoluvězně.

Vazoun se jmenoval Onager. Možná to v jádru nebyl zlý člověk. Protloukal se na ulicích v Shadraparu, potom ho zavřeli sem a maršál mu ukázal, že násilí plodí nadvládu a že nadvláda je dobrá. Jen se opičil po svých věznitelích a rána pěstí od Ona-gera byla pořád lepší než smrt z rukou maršála. Druhý muž se jmenoval Lucian Corek, měl trochu přihrblá záda a byl o dobrých deset čísel menší než já. Když jsem se sebral z podlahy, popošel ke mně. Všiml jsem si, že má zlomený nos, a poznal jsem Onagerův rukopis.

Lucian byl zvláštní, ale přátelský chlapík, což je na Ostrově vzácnost. Zatímco Onager se po lekci, kterou mi udělil, pohroužil do mrzutého ticha, Lucian se rozpovídal. Jeho mluva patřila k jeho nejpodivuhodnějším vlastnostem: většina toho žvanění neměla žádný smysl ani cíl, takže mi šla jedním uchem dovnitř a druhým ven. Po rozhovoru s Lucianem jsem si zhruba vybavoval, o čem hovořil, ale v hlavě mi neutkvěla žádná konkrétní slova. Pokusím se způsob jeho řeči napodobit, mé věty však budou ty Lucianovy pouze zhruba připomínat. Skutečná slova se navždy ztratila, sotva mu splynula ze rtů.

Téměř ihned mi sdělil, že je tu za padělatelství a nedobytné dluhy. O nedobytných dluzích v Shadraparu, kde je mnozí dávají na odiv jako medaile, vám povím při vhodnější příležitosti. Pokud jde o padělatelství, Lucian falšoval úřední doklady a zřejmě v tom nebyl nijak zvlášť dobrý. Tvrdil, že to umí s tiskařským lisem, a kdybych ho býval potkal v ulicích, bezpochyby by se mi hodil. Na Ostrově poskytoval jiné služby. Dokud žvanil, všudypřítomná příšernost toho místa na mě tolik nedoléhala. Když zmlkl, to děsivé ticho bylo téměř nesnesitelné.

„Pověz mi o něm," požádal jsem, jakmile se mi podařilo vstoupit mu do řeči, a ukázal jsem na nemocného. Následuje co nejvěrnější nápodoba Lucianovy odpovědi.

„Ten chudák je na umření, chápeš, nikdy to nebyl žádnej silák, já jim říkal, že by neměl makat celou šichtu, když to chytnul podruhý, chápeš, vždyť on tady není dlouho, některý lidi maj prostě smůlu, ale tak už to na světě chodí, nikdo neví, kdy si pro něj přijde zubatá, takže je lepší bejt připravenej, určitě by mi dal za pravdu, kdyby byl při smyslech, ne snad, že byl předtím nějak zvlášť příčetnej, přibyl sem docela nedávno, asi dva, možná tři měsíce nazpátek, tady snadno ztratíš pojem o čase, chápeš, jeden den je stejnej jako druhej a druhej stejnej jako třetí, ale on jich nepamatuje tolik jako já, páč je tady jenom pár měsíců, a ostrovní horečku chytnul už dvakrát, poprvý ho sklátila, hned jak ho sem přivezli, jako každýho jinýho, a…" Pro představu to asi stačí. Pak začal maroda ujišťovat, že všechno bude v pořádku, jen mnohem obšírněji. Oslovoval ho jménem „Valentin".

„Valentin?" vyzvídal jsem. To jméno mi bylo stejně povědomé jako jeho tvář. Lucian vyjádřil rozvláčný názor, že muž se jmenuje nějak jako Valentin Míšus.

„Valentin Miljus," poopravil jsem ho bezvýrazně. Lucian se na požehnaně dlouhou chvíli zamyslel a pak mi potvrdil, že to nejspíš doopravdy znělo nějak takhle, ano, skoro určitě, bezpochyby.

Přistoupil jsem k nemocnému, abych si ho znovu prohlédl, a konečně jsem v něm poznal Valentina Miljuse. Nebyl to můj přítel, nikdy jsem se s ním neseznámil, ale znal jsem jeho tvář. Na rameni mi přistála těžká olověná ruka a Onager k němu kolem mě natáhl krk.

„Ty ho znáš?" ptal se vazoun.

„Jen z doslechu," přiznal jsem. Valentin Miljus o sobě nejspíš moc nemluvil ani v dobách, kdy mu ještě sloužilo zdraví. „Býval lordem finančníkem. Myslel jsem, že jím pořád ještě je," poznamenal jsem.

Zaslechl jsem, jak Onager překvapeně hvízdl. Jelikož jsem měl znalosti, o něž jsem se s ním mohl podělit, úplně jsem zapomněl, že mě před chvílí srazil na podlahu, zapomněl jsem dokonce i na to, že jsme ve vězení. Vždycky jsem nejšťastnější, když můžu lidem říkat něco, co nevědí. To bude asi taky důvod, proč tohle píšu.

„Patřil k nejvýznačnějším spolupracovníkům lorda prezidenta," vysvětloval jsem. „Několikrát jsem ho viděl na Akademii. Byl to dobrý řečník. A pak se po něm slehla zem. Někdo tvrdil, že onemocněl a stáhl se do svého domu na předměstí, aby se zotavil. Koho by napadlo, že ho odvlekli sem? To by mě zajímalo, co se asi stalo."

Někdy tou dobu přinesl Midds jídlo, mé první jídlo na Ostrově, a hned mě čekalo několik nepříjemných překvapení. Midds prostrčil největší dírou v mřížích čtyři malé dřevěné misky a konvici a pokračoval k další cele, před sebou při tom tlačil jednoduchý vozík. Lucian se k nim vrhl, jednu podal Onagerovi, druhou mně. Podíval jsem se do misky a spatřil, že je zpola naplněná jakousi řídkou kaší, v níž plavaly neidentifikovatelné věci. Byla tam rostlinná vlákna a úlomky čehosi, nejspíš rákosí. Také tam byly kusy něčeho bílého, a když jsem do nich šťouchl, začaly se drolit. Nepodobaly se ničemu, co jsem kdy viděl.

„Rybí maso," prohodil Onager a sledoval moji zděšenou reakci.

„Já mám jíst mrtvé zvíře?" otázal jsem se. V Shadraparu jsme jedli jen to, co jsme vypěstovali z půdy. Chov zvířat na maso byla nechutná praktika, od níž naši předci dávno upustili. Představa, že požírám tělo jiného tvora, byla ohavná a zvedal se mi z ní žaludek. A co hůř, celá ta směs byla horká, a to přesto, že všude kolem panovalo vedro. Doma by nás ani nenapadlo jíst cokoli, co by mělo vyšší než pokojovou teplotu, a bohatí si nechávali jídlo i pití vychladit.

Mou rybu si vzal Onager, stejně jako Valentinovu celou porci, jelikož Valentin nebyl s to jíst. Lucian mě ujistil, že odhodlání nejíst maso mi vydrží maximálně dva dny. Tvrdil, že první den ho budu odmítat, druhý den ho sním, ale neudržím ho v sobě, a třetí den ze mě bude všežravec jako ze všech ostatních.

Zatímco jsem se pokoušel vpravit Valentinovi do úst trochu vody, Lucian se mi jal vysvětlovat, odkud to jídlo pochází. Stručně řečeno z nejrůznějších pump, které se mimo jiné starají, aby se Ostrov udržel na hladině, a při tom čerpají spoustu jezerní vody. Jezerní voda není zrovna průzračná, a v pumpách jsou tedy síta a my chovanci je musíme vytahovat a čistit. Všechno, co v sítech uvízne, putuje do kotle a z kotle do našich misek. Jak Lucian nadhodil, tenhle systém má tu výhodu, že strava je docela pestrá.

„Všechno," opakoval jsem malátně, „co se v těch sítech zachytí?"

S nadšením mi začal vyjmenovávat ryby, žáby, plže, hlodavce, hmyz, vodní rostliny. Člověk zřejmě dokáže sníst kde co, pokud to dost dlouho povaří.

Ráno jsem zhltnul všechno, co přede mě postavili, a něco z toho jsem vyzvrátil, jak Lucian předpověděl. Pak už jsem se přizpůsobil.

KAPITOLA 4

Táta Sulplis a jeho stroje

„Asi nemáš páru, co to je," řekl stařec. Mluvil smutným, unaveným hlasem, ladícím se zbytkem jeho osobnosti. Vlasy měl bílé a řídké, i jeho vousy už byly skoro pryč, ale ještě mu zůstal křivý knír. Stál v polovině žebříku opřeného o gigantický ztichlý stroj.

„Je to pumpa," odvětil jsem. Stařec viditelně pookřál.

„Ty rozumíš strojům?" zeptal se a já zapřemítal, jaká odpověď by mi posloužila nejlépe.

„A-ano," zkusil jsem. „Trochu. Vlastně nemám stroje v lásce." Mírně řečeno. „Díky tomuhle se Ostrov udrží na hladině?"

Trocha nadšení z něj vyprchala. Táta Sulplis nebyl nádobou, která dokázala pojmout mnoho radosti. „Možná sis všimnul," utrousil, „že mě slyšíš. Kdyby tahle pumpa fungovala, tak bys mě neslyšel. A kdyby se zastavila jedna z *velkých* pump, hned bys to věděl, páč by se podlaha nakláněla a hňápy už bys měl ve vodě."

„Ale je to pumpa," přimkl jsem se ke svému jedinému vítězství. „Co pumpuje?"

„Tak se pojď mrknout," řekl táta Sulplis.

Nacházeli jsme se ve strojovně, a přestože se jedno čerpadlo zastavilo, pořád kolem nás bylo plno hluku. Tyčil se tam asi tucet velkých motorů a něco přes polovinu jich různým tempem rachotilo. Žádné dva nebyly stejné a všechny nesly stopy častých provizorních oprav. Dílna se hemžila lopotícími se trestanci. Vláčeli po podlaze veliké nádrže a připojovali je ke strojům. Když je stroje vysály, zase je odtahovali. Pár jich rozebíralo rozbité stroje a pokoušelo se zjistit, proč se nechtějí rozeběhnout. Vězni vytahovali nechvalně proslulá síta a odnášeli je k varným kádím v jiné místnosti. Další vyndávali z menších pump menší síta a nosili je k sušákům a ještě další je obírali a házeli usušené naplaveniny do pytlů. Všichni dřeli se zarputilým odhodláním, jaké byste u dobrovolníků hledali jen těžko. Přítomno bylo alespoň sedm dozorců s obušky a biči, které se nerozpakovali použít, soustředili se jednak na flákače, jednak na ty, kteří se jim prostě jenom nelíbili. Bylo to rušné dopoledne. Jednoho chlapa už před mýma očima ztloukli do bezvědomí, druhému utrhl tři prsty stroj, který se zničehonic rozbafal, když se ho vězeň pokoušel prošťouchnout. Třetího muže kouslo něco jedovatého, co se zachytilo v sítech. Nemám ponětí, jestli někdo z těch tří přežil.

Nejprve mě přidělili k četě, která tahala plné pytle do skladu. Byla to těžká práce a pytle ostře páchly po různých chemikáliích. Všechna ta technika, kterou jsem viděl kolem sebe, mě mátla. V Shadraparu nic takového neexistovalo. Potom co jsem celé ráno mechanicky vláčel pytle chodbou o dvacet metrů dál, mě za rameno popadl jeden z dozorců a zeptal se mě, jak se jmenuju. Když jsem mu to řekl, odvlekl mě mnohem snadněji, než jsem já sám tahal pytle. Na chvíli jsem si byl jistý, že mě popraví.

Místo toho mě zavedl k tomu staříkovi, tátovi Sulplisovi, a nařídil mi, abych mu pomáhal, jak budu moct. Neskutečně se mi ulevilo, ale dokud jsem se později znovu nesetkal s Peterem a nezískal pár dalších dílků skládačky, neměl jsem tušení, o co jde.

Táta Sulplis byl s přehledem nejstarší obyvatel Ostrova, shrbený dědeček, jehož hlava mi sahala někam po ramena. Člověk si ho bezděčně představoval jako dobrotivého hračkáře v nějaké připitomělé pohádce. Měl jsem za to, že býval travičem nebo prznitelem malých dětí. Při rozhovoru s ním se ale rozplynuly i tyhle nepravděpodobné možnosti, takže jsem už vůbec nechápal, co mohl pro všechno na světě udělat, že skončil tady.

Táta Sulplis se v hierarchii Ostrova těšil dvojznačnému postavení. Na jednu stranu byl vězněm, a neměl tedy žádná práva a patřil ke stejné verbeži jako my ostatní. Na stranu druhou byl velice zručným mechanikem, rozhodně nejzručnějším, jakého jsem kdy potkal. S všemožnými mechanismy dokázal hotové zázraky a Ostrov doslova spočíval na strojích. Táta Sulplis byl nejcennějším z těch nemnoha vězňů, kterých si vážili i dozorci.

Vylezl jsem za ním na žebřík a podával mu nástroje z proutěného košíku, kdykoli si o ně řekl. Napoprvé jsem trefil dva ze tří, takže byl se mnou spokojený. Zatímco se šťoural v pumpě, což prokládal staromódními, laskavými nadávkami, zasvěcoval mě trochu víc do ekonomiky Ostrova.

„Heleď, já se vyznám ve strojích. To znamená, že když se něco důležitýho porouchá, zavolají tátu Sulplise. Je jedno, jestli je to něco jako tohle, co právě teď nikdo nepotřebuje, nebo některá z velkých pump nebo třeba guvernérovo zrcadlo. Nejdřív jdou za mnou. Já jim to opravím. To znamená, že se o mě postarají. Ani maršál nechce, abych se tady udřel k smrti. Kdo by mu pak dával do kupy tu jeho kocábku? Každopádně odhaduju, že se ti dostalo jistýho vzdělání."

Přisvědčil jsem.

„No, tak pro tebe možná najdou nějaký využití. Abys tady nenatáh brka, synku, musíš si najít někoho, komu nebude fuk, jestli přežiješ, nebo umřeš. To je základ, chápeš. Stačí jedinej dozorce. Pak budou ostatní vědět, že jim to dá někdo sežrat, když tě utlučou. Netvrdím, že je na to dokonalej spoleh. Každej mechanik ti poví, že nic nefunguje stoprocentně. Jenže ti nic jinýho nezbejvá. Klidně si dělej přátele mezi ostatníma vězněma, ale když si na tebe došlápne některej z bachařů, nedokážou pro tebe hnout prstem."

Pomyslel jsem na Petera Drachmara a modlil jsem se, aby si mě pamatoval. Nemohl jsem vědět, že už jen moje přítomnost po boku táty Sulplise je důkazem jeho trvající přízně.

„Prohlídni si tohle, synku," řekl stařec a podal mi po žebříku zahnutý kousek kovu. „Teď zaběhni do skladu a přines mi něco takovýho, ale rovnýho. Když nenajdeš přesně stejnej kus, přines co nejpodobnější a já už si s ním nějak poradím. Myslíš, že to zvládneš?"

Odvětil jsem, že bych na to měl stačit, a slezl jsem zpátky na zem. Hned jsem za ním musel zpátky nahoru, abych se zeptal, kde je vlastně sklad, čímž jsem v jeho očích zrovna nestoupl, ale pak už jsem pelášil po podlaze strojovny. Ukázalo se, že sklad je ve skutečnosti dřevěná škatule plná nejrůznějších kusů kovu, a žádný z nich se příliš nepodobal tomu, který mi ukazoval táta Sulplis. Škatule se nacházela vzadu za hromadou pytlů a do místnosti neustále chodili vězni a ukládali do ní další žoky. Zatímco

jsem se tedy pokoušel najít odpovídající díl, někdo mi poklepal na rameno. Otočil jsem se, děsil jsem se toho, že mi strážný vymlátí duši z těla, ale místo toho jsem spatřil povědomou tvář: Shona Rosebladea, se kterým jsem se seznámil předchozího dne, když jsme vystupovali z lodi.

„Stefane." Podle všeho ho upřímně překvapilo, že ještě žiju.

„Zatím mě nezabili," potvrdil jsem. Na jeho obličeji jsem viděl novou pohmožděninu a on zase Onagerův podpis na tom mém. Shonovi se podařilo soupeře přeprat a stát se alfa samcem svojí cely, aspoň prozatím.

„Ještě se uvidíme," slíbil. „Brzo bude pauza na jídlo." Náhodně jsem popadl kus kovu a utíkal s ním zpátky za tátou Sulplisem.

Zdálo se, že starce ten díl uspokojil. Aniž slezl z žebříku, vytáhl nůž a několika rychlými pohyby součástku seřízl do potřebného tvaru. Když jsem vyjádřil překvapení, mávl na mě, ať vyšplhám k němu.

„Dobře se podívej, synku," vybídl mě. Nůž měl matnou kovovou rukojeť, ale jeho ostří bylo téměř průhledné.

„Diamant," vysvětloval táta Sulplis. „Ta zatrachtilá věcička ořeže všechno. Tahle je jediná na celým Ostrově, a oni ji svěřili mně. To už o něčem svědčí, ne?"

„Divím se, že vám ji ostatní vězni nesebrali," odvážil jsem se poznamenat.

Myslel jsem, že mě stařec shodí loktem z žebříku. „Jseš tady novej, takže to nechám plavat, ale dovol, abych ti předal pár pravidel, který ti prodloužej život. První pravidlo zní, že jsem nedotknutelnej, protože jestli se velký pumpy zadrhnou a nebude je mít kdo opravit, všichni půjdou ke dnu i s lodí. Zadruhý, tahle věznice není z těch, kde se vězni bouřej proti dozorcům. Dozorci jsou moc silný a zabíjejí až moc snadno. Když má někdo na takovýmhle místě za kamaráda dozorce, tak s ním držíš. A za poslední, prohlídni si ten nůž pořádně."

Ukázal mi rukojeť. Byl tam kroužek jakéhosi světlejšího kovu, zapuštěného zespoda do nože.

„Všechny věci dozorců, který by mohly padnout do nesprávných rukou, mají v sobě jedno z těchhle udělátek. Nože, obušky, všechno. Mají dva přístroje, který je dokážou odhalit, a když se něco ztratí, bez váhání zabijou všechny v cele, kde to najdou. Já to musím vědět. Starám se, aby ty detektory fungovaly. Je v mým zájmu chránit současnej stav věcí, synku. Jsem starej a nestojím o žádný vzpoury a revoluce, který by mně a mým lidem komplikovaly život. To tě varuju – maršál by s radostí pozabíjel všechny chlapy na Ostrově do posledního, a tím ‚s radostí' nemyslím jenom to, že by to udělal. On by si to užil."

Nakonec jsem mu položil otázku, která mi celý den vrtala hlavou: Na čem se tady vlastně pracuje a k čemu to všechno slouží. Odpověď mě překvapila.

„Tahleta bažina, ve který dřepíme, je ve skutečnosti důl," řekl táta Sulplis. „Možná ti připadá, že je to jenom bláto a voda, synku, ale je plná minerálů, různých minerálů v různých částech jezera. Posílají tam čluny, čerpají vodu do jejich nádrží, potom ty nádrže přivážejí sem a my z nich extrahujeme minerály. Většinou to jde jako na drátkách. Tadyhleta pumpa je součástí toho procesu. Minerály se pak odvážejí zpátky domů a tam se z nich vyrábí všechno možný. Zbraně, léky, chemikálie, kosmetika, dokonce ochucovadla. Kdo by si doma pomyslel, že týhle věznici vděčí za tolik výdobytků, co?"

Býval bych přičinil nějaký společensky přínosný komentář, ale právě v tu chvíli přivlekla čtveřice vězňů do strojovny velikou nádrž a jeden na starce křikl: „Nádrž je rozbitá. Potřebuje opravit. Maršál říká, že to má přednost."

Táta Sulplis se zamračil, až se mu na zkrabaceném obličeji udělaly další vrásky. „Jak může bejt nádrž rozbitá?" otázal se. „Co je s ní?"

„Ucpala se," zněla odpověď. Viděl jsem, jak se táta Sulplis nadechuje k jakési sžíravé poznámce, když vtom se objevila příčina ucpání.

Byl to obrovský had. Jako o překot se soukal z širokého ústí nádrže; pohyboval se tak rychle, že jsem nevěřil vlastním očím. Čtveřice vězňů držících nádrž ji okamžitě pustila a vzala do zaječích, ale had na jednoho z nich zaútočil, zabořil mu jedové zuby no nohy, a muž se s křikem skácel na podlahu. Zatímco před ním ostatní uhýbali, had se vzepjal do výšky. Jeho tělo měřilo deset metrů, nádrž tedy muselo vyplňovat téměř beze zbytku, a celé bylo černozeleně strakaté. Máloco, co žije v močálech, vypadá přívětivě.

Jeho hlava se otáčela sem a tam, nacházela se ve stejné výšce jako ta moje, a to jsem stál na žebříku. Viděl jsem, že dozorci postávají opodál, zřejmě čekají, co had udělá. Nejspíš by jim dokonale vyhovovalo, kdyby několik z nás zabil a pak se odplazil do bažiny. Strojovna bohužel na rozdíl od většiny ostatních místností měla celistvou podlahu. Had nemohl uprchnout nikudy jinudy než přes nás.

Odhodlaně vyrazil jedním směrem a vězňové se rozprchli. Zahlédl jsem, jak Lucian – drobný mužík bez sebemenší atletické zdatnosti – upaluje pryč rychlostí, se kterou by mohl vyhrávat medaile. Ten okamžik jsem si vybral k tomu, abych slezl z žebříku a taky se nachystal k útěku.

Byla to chyba. Sotva se moje chodidla dotkla podlahy, had ke mně prudce obrátil hlavu a já uviděl, že podobně jako předtím říční příšera, ani on nemá oči, ale přitom o mně dobře ví. Za-slechl jsem, jak mi táta Sulplis šeptá: „Odpal, synku. Nechci, aby se ke mně ta potvora přibližovala."

Hadí čelisti se řítily přímo ke mně, a když jsem udělal krůček do strany, stočily se za mnou, hnaly se pořád blíž. Snažil jsem se sebrat vnitřní energii, ale byl jsem tak vyděšený, že bych ji stejně neudržel, navíc jsem neměl ponětí, jestli by to na hada vůbec zafungovalo. Čelisti se pootevřely a já spatřil dva jedové zuby, špinavě žluté, dlouhé jako moje prsty. Rozhodl jsem se vzít nohy na ramena.

A právě v tu chvíli, než jsem se mohl dopustit osudné chyby, švihla sebou hadí hlava ode mě k Shonovi, který právě vtrhl do místnosti. I když „vtrhl" možná není to správné slovo. Točil se kolem dokola a oběma nataženýma rukama držel jeden z těch velkých pytlů. Jeho nohy se pohybovaly ve složitém vzorci, který ho roztáčel čím dál rychleji, až nakonec zařval a mrštil těžkým pytlem od sebe. Žok zasáhl hada do čenichu a vybuchl v mračnu rudého prášku a štiplavého pachu.

Had ucukl, kroutil se, doslova se svíjel na podlaze, jak se snažil oškrábat si z těla smrduté chemikálie. Shon na mě zuřivě mával a já se rozutíkal k němu. Skrz podlahu jsem ucítil, jak sebou had přestal házet a zase se vztyčil, a bylo mi jasné, že se

soustředí na mě. Naprosto zřetelně si vybavuju, jak čekám, že se mi ty zuby zaboří hluboko do zad a škubnutím mě zvednou vysoko do vzduchu. Hrůzou bez sebe jsem vrazil do Shona a oba jsme se svalili na podlahu. Had se tyčil nad námi.

Do dřevěné podlahy kleply tři lehké kroky a vzápětí se něco vymrštilo do vzduchu a přimklo se k hadímu krku. Zablýsklo se ostří, na zem se zřítila netvorova hladce odseknutá hlava a jeho tělo sebou zatím v mohutných křečovitých smyčkách mrskalo po místnosti. Můj nečekaný zachránce nemotorně dopadl na podlahu, rychle se však zvedl na nohy a ometl si červený prach z kolen. Samo sebou to nebyl nikdo jiný než Peter Drachmar.

„K ďasu," ucedil Shon a shodil mě ze sebe. Sotva jsme se vyhrabali na nohy, začali se k nám stahovat ostatní dozorci.

„Dávej si majzla," zavrčel jeden z nich na Petera. „Maršál nemá rád hrdinský kousky. Radši ať zařve dvacet z nich než jeden z nás."

Peter pokrčil rameny.

„Nechceš ho vyřídit?" ptal se dozorce a ukázal obuškem na Shona.

Peter na něj bezvýrazně pohlédl.

„Nechceš ho zmlátit?" naléhal dozorce. „Potřebuje pořádnej vejprask. Při tý jeho eskapádě přišel vniveč celej jeden pytel zboží. Jestli chceš, je tvůj."

Peter se na dozorce zadíval s tímtéž prázdným výrazem, jako by na něj šly mrákoty. Nakonec řekl: „Nebuď blázen."

Druhému dozorci spadla brada. „Cože?"

„Nebuď blázen," opakoval Peter.

„No, jestli to neuděláš ty, tak to udělám já," slíbil dozorce.

„Ne, neuděláš," řekl Peter tak potichu, že jsem to skoro neslyšel. Dozorce se zakabonil, jako by ho chtěl zaškrtit, ale něco v Peterově tváři ho zřejmě odradilo, protože odkráčel a snažil se tvářit, že se nic nestalo. Peter a Shon se na sebe chladně zahleděli a Shon nakonec pokorně sklonil hlavu. Pak po mně Peter střelil slabounkým úsměvem a šel si po svých.

Hned mi bylo jasné, že buď Peter poznal Shona, nebo Shon Petera, ale očima se navzájem přeměřovali tak soustředěně, že jsem nedokázal přijít na to, kdo poznal koho.

Uštknutý vězeň už to měl za sebou. Bezocí hadi nebyli v močálech ničím výjimečným a jejich kousnutí pokaždé zabíjelo.

Zbytek šichty se obešel bez zvláštních událostí. Když jsem se vrátil do cely, zjistil jsem, že Valentin Miljus, bývalý lord finančník, je vzhůru.

Nás i své okolí přejížděl vyděšeným, roztěkaným pohledem narušeného člověka. Viděl jsem, že přímo hoří horečkou, a jeho sípání bylo slyšet přes celou chodbu. Gaki se u mřížové stěny své cely hrbil jako sup a myslím, že do té šílené hrůzy Miljuse uvrhla právě jeho přítomnost. Lucian i Onager se od Miljuse drželi dál; umírající šílenec je schopen čehokoli. Měl jsem zřetelný dojem, že něco takového už se stalo a že to dopadlo dost krvavě. Poslední fáze ostrovní horečky mívala natolik zuřivý průběh, že si mí spoluvězni raději sedli ke Gakiho mříži, jen aby byli od blouznícího muže co nejdál.

Vykročil jsem k němu, poněvadž jsem ještě nebyl obeznámen s tím, jak to na Ostrově chodí; dnes už bych se takového rizika neodvážil. Valentin Miljus však neměl na násilnosti ani pomyšlení. Potřeboval si promluvit. Chtěl se někomu svěřit se svým břemenem. Neměl ponětí, co jsem zač, a nepoznal by svou vlastní matku, v jeho duši se však svíjel příběh jako předtím ten had v nádrži a já se k němu přiblížil dost na to, aby se začal soukat ven.

„Přišel za mnou Harweg," začal bez jakéhokoli úvodu, „a řekl mi, že si pro mě jdou a že se musím nachystat." Až později jsem vytušil, že ten „Harweg" musel být náš lord prezident. „Vyložil mi, co se se mnou stane. Nevěděl jsem proč. Ničemu jsem nerozuměl."

Odmlčel se a upřel pohled do kouta, kde byly neviditelným písmem zapsány jeho vzpomínky.

„Týden předtím se sešla vláda. Všichni se chovali trochu divně," pokračoval. „Když jsem vystoupil se svou zprávou, nikdo se mi nepodíval do očí. Všichni říkali, jakou jsem odvedl dobrou práci, jejich hlasy však zněly prázdně. Mlčeli jen prelát a lord justiciár. Když na to vzpomínám, někoho tam s nimi vidím. Někoho, kdo tam tenkrát nebyl. Myslím, že je to jejich provinilost. Myslím, že za to mohou oni. Tehdy jsem si to neuvědomoval. Jak je možné, že v mé vzpomínce je vše mnohem jasnější? Proč jsem byl tehdy slepý, když to nyní vidím zcela zřetelně?"

Další odmlka. Byl jsem v pokušení odpovědět, žádnou skutečnou odpověď jsem ale neměl a on by mě stejně neslyšel.

„Teď už na mě určitě zapomněli. Proto tohle místo existuje. Lidé, kteří sem přijdou, okamžitě upadnou v zapomnění. Vymizí z myšlenek města. Tohle je morna, klec duší. Mé jméno kdysi znalo celé město."

Další bezútěšná pauza. Kromě mluvících rtů nebyla nikde v jeho tváři ani stopa života či pohybu. Snad ani nemrkal. Nemoc z něj udělala vychrtlou kostru. Dokonce i ve chvíli oddechu vypadal, jako by v něm všechno křičelo.

„Ten týden jsem mluvil s Alarissou," pokračoval. „Hojili jsme si zranění, která jsme si vzájemně způsobili. Setkal jsem se s Misou. Jde na Akademii. Předtím se mnou nemluvila půl roku. Moje rodina se znovu dávala dohromady, zatímco se vše ostatní rozpadalo. Moje rodina se mnou zase mluvila a všichni ve vládě se náhle chovali divně. Když jsem se jich dotazoval, museli se zamyslet, co mi odpovědí. I prelát a lord justiciár. Nikdy jsem jim nic neudělal. Nikdy jsem neomezoval jejich výdaje, nerýpal se v jejich účtech. Nenapadá mě žádný důvod, proč by mě sem posílali. Ničeho jsem se nedopustil, jen jsem podporoval Harwega."

Znovu se odmlčel a za očima se mu mihlo cosi příčetnějšího. Kostnatou rukou mi sevřel zápěstí, až mi na něm zůstaly bílé otisky. Jeho další slova ztěžkla osudovostí.

„Jsou rozeštvaní," cedil skrz zaťaté zuby. „Prelát, lord učitel a justiciár a Harweg. Já uvázl mezi nimi. Tolik jsem se ponořil do svých cifer, že jsem si vůbec nevšiml, k čemu se schyluje. Dělal jsem jen svou práci a to byla najednou chyba… Přišel za mnou Harweg," zopakoval. „Tvrdil, že mě zatknou vojáci, odvezou mě na Ostrov, a já mu nevěřil. Myslel jsem, že mě přišel varovat, abychom se spojili a vymysleli, jak z toho ven, ale on mě přišel obvinit. Sešli se, vláda zasedala beze mě a usnesla se, že jsem se něčím provinil. Dělal jsem jen svou práci. Dělal jsem jen to, co mi řekli. Myslel jsem, že mi Harweg pomůže. Vždycky jsem byl jeho přítel. Místo toho se mnou mluvil – a zatím si pro mě šli vojáci. Tehdy jsem mohl utéct, ale vůbec mě to nenapadlo. Myslel jsem jen na to, jak vykřešeme vítězství z porážky, tak jako doposud vždycky. Pak se otevřely dveře a za nimi stáli dva Andělé,

odvedli mě z mého domu, posadili na loď a odvezli sem, aniž mi dali jedinou možnost se obhájit. Jistě jsem někomu chyběl, ale jen dokud jsem nepřiplul sem. Teď už na mě zapomněli. Nejsem nic než ztracený sen Shadraparu."

Zde následovala poslední dlouhá odmlka. Stále se protahovala, bylo však znát, že Miljus chce ještě něco dodat. Onager s Lucianem na mě civěli a já zapřemítal, kolik toho asi slyšeli. Nakonec Lucian přišel blíž, zřejmě usoudil, že Miljus mu neublíží. Potichu poznamenal, že vůbec nevěděl, že Miljus býval ministrem vlády, a koho by to napadlo. Taky říkal, že někteří pacienti s horečkou na tom byli ještě hůř než Miljus, a přesto se z toho dostali, ale dokonce ani Lucianovo věčně optimistické žvanění tentokrát neznělo moc přesvědčivě. Lucian, který pokaždé pevně věřil, že další loď připlouvající na Ostrov už ho určitě odveze domů, nad Valentinem Miljusem zlomil hůl.

„Mluvil jsem se svou dcerou," promluvil nakonec umírající. „Ale nepřišel jsem na nic podstatného, co bych jí mohl říct. Neměl jsem co jí poradit. Jen jsme vedli prázdné řeči. Nemluvili jsme o našich neshodách, o její matce, o žádných důležitých věcech, které jsem s ní chtěl probrat. Teď už je pozdě a ona si nepamatuje vlastního tátu, půjde životem s dírou ve své minulosti a vždycky se bude ptát, kdo to asi byl."

To byla poslední vůle a závěť Valentina Miljuse, byť nestála za moc. Znovu se pohroužil do ticha a toho večera, ani jindy, už nepromluvil. Představa, že vězni na Ostrově upadli v zapomnění u svých někdejších přátel i nepřátel ve městě, je mezi chovanci i dozorci docela běžná. Koneckonců se z Ostrova nikdy nikdo nevrátil. Poslat nepřítele na Ostrov je totéž jako ho zabít. Možná ještě lepší, protože Ostrov se leckomu postará o mnohaleté utrpení. Miljus však o tomto plošném zapomnění hovořil jako o čemsi doslovném, takřka hmotném, a přestože blouznil a umíral, jeho slova mě ťala do živého. Když jsem s ním seděl v oné cele a poslouchal, jak z něj s chroptěním vyprchává život, cítil jsem, jak se moje přítomnost drolí, jak pouštní vítr zahlazuje všechny šlépěje, které jsem kde zanechal.

KAPITOLA 5

Příznaky horečky

Nato jsem samo sebou chytil tutéž horečku, která právě dorazila Miljuse, a o dalším týdnu nebo ještě delší době na Ostrově vám mohu povědět jen máloco. Takřka jsem si neuvědomoval své okolí a nebyl jsem schopen vypravit ze sebe nic smysluplného. Na začátku a ke konci své zdravotní nezpůsobilosti jsem cítil horko i chlad po celém těle, klepal jsem se, kašlal, plíce a útroby se mi svíraly v křečích. Uprostřed té doby jsem nevnímal ani svou bolest, ani zbytek světa. Z jistého pohledu se jednalo o nejpokojnější období, jaké jsem na Ostrově prožil.

Snad bych měl přeskočit přímo k okamžiku, kdy jsem zase poznával lidskou tvář; ta tvář ovšem patřila Lucianovi, takže to snad ani nestojí za to. Raději se pokusím vylíčit, co jsem kolem sebe viděl, když jsem se zmítal ve spárech horečky. Má mysl oněm vidinám přikládala falešný význam, nicméně popsal bych je následovně.

Hrál jsem šachy. Na počátku jsem byl opět na vězeňské lodi, usazený naproti Peteru Drachmarovi, a všechno bylo tak, jak jsem si to pamatoval. Vybavuju si, že hučení motoru se během naší hry měnilo, takže čím dál tím víc připomínalo tlukot srdce. Peter si ničeho nevšiml, ale já viděl, jak kovové stěny kajuty zničehonic zrudly krví. Tepaly a vyboulovaly se v rytmu onoho srdečního motoru a já věděl, že kdyby nás v sobě loď ucítila, vydávila by nás do jedovaté řeky.

Tato šachová scéna se mi mnohokrát rozplynula před očima, ale za těch dnů v horečce se mi zas a znovu vracela. Jak nemoc sílila, kajuta, v níž jsme seděli, se bizarním způsobem proměňovala. Stěny ustupovaly, takže jsme se ocitali za maličkým stolkem v ohromné klenuté síni s bohatou sochařskou výzdobou vypracovanou z rezavého, říční vodou poďobaného kovu. Čím víc se můj stav zhoršoval, tím byla síň větší a honosnější, až nás obklopoval celý umělý les, neuvěřitelně složitý a propracovaný, a mezery mezi sochami ústily do dalších síní, ještě zdobnějších a temnějších. Na rozdíl od všeho ostatního, co jsem ve svém blouznění spatřil, ona katedrálovitá prostora nepocházela z mých vzpomínek a vůbec netuším, kde se tam vzala.

Měnil se i můj protihráč. Počínaje Peterem na sebe stíny braly další tváře. Horečka si vyzkoušela podobu mých spoluvězňů; Lucian, Onager, dokonce ani Shon však za šachovnicí nepůsobili věrohodně. Nemoc se raději pouštěla hlouběji do mé mysli, hledala další osoby a ty s sebou nesly svůj vlastní kontext. Zesláblého mě unášel hotový příboj zdivočelých vzpomínek. Hrál jsem šachy s Jonem de Baronem, dávným kamarádem z Akademie, a pak jsem utíkal ulicemi Shadraparu a pokoušel se ho zachránit, zatímco všude kolem řvaly davy a Andělé nabíjeli zbraně. Chudák Jon: rozumbrada, lev salonů a rozmařilec, který si nezasloužil, co se mu stalo. Pak jsem zase utíkal, tentokrát ne za něčím, ale před něčím. Pod chodidly mi ubíhal bílý pouštní písek a já cítil otřesy klamně pomalých, dlouhých kroků Macathara, který mě rychle doháněl. Jeho stín zaclonil slunce a nade mnou se vztyčilo jeho tělo, velké jako dům.

Pak se vrátila šachovnice a horečka se mi pokusila ukázat tvář mé milované Rosanny, ale bylo to příliš bolestivé a já odmítal hrát, dokud ji zase neodvane. Horečka místo toho odvála mě, vzala mě zpátky do města, do stínu Zbraně, zoufale jsem chtěl Rosanně něco říct, ale za Boha živého jsem ji nedokázal najít. Byli tam i další, moji blízcí i takoví, které jsem sotva znal, všichni se střídali za šachovnicí naproti mně. Dokonce i lord prezident Harweg, ačkoli toho bych v bdělém stavu snad ani nepoznal. Hra pokračovala a já měl pocit, že začínám prohrávat. Zdálo se, že jednotlivé figurky mají své vlastní záměry. Hra se mi vymykala z rukou.

Hrál jsem teď proti lidem, které jsem znával v Podsvětí, proti svým otrhaným spoluvyvrhelům. Nejprve se objevili mí přátelé, kartografka, knihomol, dokonce i bytost známá jako Víra, sny mě však nevyhnutelně přivedly k Měňavci a já se opět pokusil odvrátit. Tou dobou musela moje horečka vrcholit. Měňavec se nad šachovnicí hrbil stejně hrozivě, jako když nade mnou hluboko pod městem vynášel ortel.

O něco později jsem se snažil hrát proti Gakimu, příšerně jsem dostával na frak a začínal jsem si uvědomovat, že jestli prohraju, víckrát neuvidím slunce, dokonce ani stěny Ostrova. Pokoušel jsem se pochopit, co se na šachovnici děje, a figurky mlčenlivého, chladnokrevného Gakiho se pohybovaly jako hodinový stroj. Časem, když hra dospěla do nejzoufalejšího stadia, Gakiho tvář zmizela ve tmě pod kápí. Očima jsem se tomu skrytému obličeji vyhýbal ze strachu, že bych ho mohl zahlédnout a zjistit, že je to Valentin Miljus, ztělesňující smrt z horečky. Raději bych se díval na ohnívající lebku než na jeho aristokratické rysy zpustošené nemocí.

Tehdy zřejmě začínala horečka ustupovat, protože karta se obrátila a já začal v šachách vítězit. Stín smrti se z mého protivníka vytratil a soupeř si oblékal další tváře z mé minulosti, každou z nich méně bolestivou než tu předchozí. Vybavuju si, že nakonec jsem zase hrál s Peterem v kajutě na vězeňské lodi, zrovna jako předtím ve skutečnosti. Ve snu jsem ho porazil, ačkoli v bdělém stavu se mi to nikdy nepodařilo. Potom už zbýval jen malý krůček k zotavení.

Za přežití vděčím Lucianovi, nebo mi to alespoň tvrdil. Staral se, abych jedl a pil, když jsem toho byl schopen, a nejspíš na mě při tom mluvil, ačkoli jsem díkybohu nic z toho neslyšel. Vím jen to, že jednoho dne byla hra ta tam a já seděl v cele, obklopen blednoucími kusy své minulosti.

Druhý den mě na základě toho, že je mi dost dobře na to, abych poznal své vlastní jméno, zase zapřáhli do práce. Raději jsem se moc nepřepínal, děsil jsem se totiž, že by se nemoc mohla vrátit s podobnou vražedností, jako když skolila Valentina Miljuse. Kvůli pomalému tempu mě málem zmrskali za laj-dáctví, což by mě určitě dorazilo. Táta Sulplis se podle všeho nacházel mimo věznici a vyprošťoval člun, který někde uvázl. Tehdy mi poprvé došlo, že některé vězně občas pouštějí ven z klece. O výpravách za sběrem chemických surovin už jsem sice věděl, ale nenapadlo mě, že sběr provádíme my vězni. Kaž-dý člun doprovázeli dozorci, kteří měli nařízeno při prvních známkách vzpoury zabíjet, ale copak se dalo někam utéct? Močál dokázal osamělého člověka zabít na sto různých způsobů, zato o obživu a přístřeší v něm byla nouze. Navíc tam dlelo i něco horšího než příšery. Pořád jsem si pamatoval ona tajemná bláňata a říkal jsem si, co jsou asi zač. Brzy jsem se to měl dozvědět.